

Господу будь нудитель...

Духовне насліддя
перемиських владик і пресвітерів
у добу бароко

Господу будь нудитель...

Господу будь нудитель...

Духовне насліддя
перемиських владик і пресвітерів
у добу бароко

Зібрав і до друку підготував
Володимир Пилипович

Видавництво «DOMI»

Перемишль,
Року Божого ,вкг
(2024)

Проект обкладинки і художнє оформлення:
ВІПКаляміс

В оформленні обкладинки використано малюнки з рукописного Чиновника, середина XVIII ст. На форзацах кінцівка з рукописного Ірмологіона Кирила Канчузького, Перемишль 1657 р.

Комп'ютерна верстка:
Мацей Журавські

ISBN 978-83-957479-3-9

Видавництво «DOMI»
e-mail: domi.vydav@gmail.com

Наклад: 50 примірників

№

ЗМІСТ

Володимир Пилипович, <i>Передслово</i>	7
--	---

Єпископ Інокентій Винницький

<i>Оуставъ бываемый поставленію в презвитерство</i>	17
---	----

Єпископ Георгій Гошовський

<i>Нравоученіє ієреом подобающее.</i>	25
---	----

о. Іван Гавриїлевич

<i>Євгліє при малженствѣ Іоа[нъ] зач. с [6]</i>	35
---	----

о. Мирон Сидорський

<i>Предмова къ истинному братолюбію</i>	41
---	----

Єпископ Інокентій Винницький

<i>Наука, альбо способъ диспонована ся на смерть, кождому Хрѣстіанину.</i>	47
--	----

о. Григорій Команецький

<i>Пункта потребныи казнодѣемъ.</i>	61
---	----

<i>Казанє на погребѣ нагле оумерлого</i>	67
--	----

Пом'яник церкви св. Никити у Вітошинцях

<i>Помани Гсѣди дѣла оусобишихъ рабѣ своих.</i>	75
---	----

оо. Іван та Павло Свідзінські

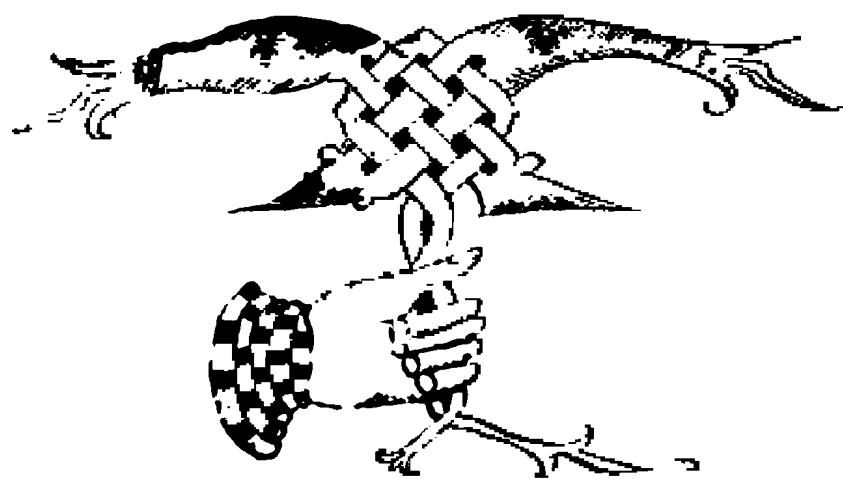
<i>Покрайні записи</i>	79
----------------------------------	----

Учительне євангеліє з Надсяння

<i>Ъѣ нашѣ всемлстивый</i>	87
--------------------------------------	----

Титла і скорочення	91
------------------------------	----

Список ілюстрацій	95
-----------------------------	----

Передслово

Заголовок збірника, який презентую Читачам, почерпнув я з послання перемиського владики Георгія Гошовського, адресованого *Осѣщеннымъ Намесникомъ, Інокомъ, и Презвитѣромъ, до Епѣсства Прѣмыскаго и Самборскаго належачимъ*. Перераховано там 34 титули або імена, які носить кожен священник, і так під числом 29-им сказано: *Естєсь Бгѣ нудительъ, иже въднь и вночи мѣтвами Бгѣ за свои и людскіа грѣхи бѣгати маєшь*. Мені було цікаво дізнатися, якими ж то «нудителями Бога» були перемиські владики та надсянські пресвітери в добу бароко¹. Приклади їхньої молитовної та пісенної «нудоти» того часу зібрав я в антології *Око серця мого до Тебе возношу*, виданій в Перемишлі 2023 року. На черзі стояли тексти, в яких мова йшла б про становлення священнослужителів й прояви їх словесної душпастирської діяльності.

Збірник відкриває *Оуставъ бываемый поставленію в презвитѣрство*, що є частиною рукописного Архиєратикона, складеного для перемиського владики Інокентія

¹ Памво Беринда слово *нудительъ* пояснює синонімами *насиловникъ, примушаючій*, див.: *Лєзїконъ славеноросскій, и именъ Тлѣкованіє*, Київ 1627, колонка 148.

Винницького (роки правління 1680-1700)². Списано цей Чиновник перед 1693 роком, тобто ще до переходу І. Винницького з православ'я до унії з Римом, мабуть зразу після його хіротонії, бо фрагмент, в якому поминалося константинопольського патріарха, згодом заклеєно пасками паперу, на яких виписано поминання римського папи. Текст рукопису дещо пошкоджений, фрагменти тексту, записані циноброю в багатьох місцях обсипалися, що ускладнює прочитання. Звичайно, сам текст чину висвячення типовий – церковнослов'янський, втім, особливо цікавою є присяга нововисвяченого пресвітера, записана «простою мовою».

Новопоставлений пресвітер отримував від свого священика-єпископа посвідку про висвячення. Владика Георгій Гошовський (роки правління 1668-1675), кожному з них на докладку адресував свою моральну науку – *Нравоученіє ієреом подобающее*. Текст витриманий у формі трактату з морального богослов'я, приваблює прозорою риторичною конструкцією, в якій автор вдало застосовує прийоми

² Рукопис зберігається в Національній бібліотеці у Варшаві, сигнатура Rps 11937 III. Рукопис не датований, півустав, кінець XVII ст. Чиновник єп. І. Винницького (арк. 42-75), разом з пізнішим єпископським Чиновником (арк. 1-39 зв.), опрацював в одну книгу о. Іларій Солтикевич і подарував 21 червня 1895 р. перемиському владіці Юліянові Пелешу. Текст *поставлення в презвітерство* записаний на арк. 68-75. Рукопис оцифрований, режим доступу: <https://polona.pl/preview/7b005e4c-6cb2-4cc4-8bde-8bc4621de818>

Архиєратикон єп. І. Винницького не був відомий дослідникам, чомусь не згадав про нього о. Борис Балик у монографії *Інокентій Іван Винницький, єпископ перемиський, самбірський, сяніцький (1680-1700)*, Рим 1978, хоч першим склав каталог рукописів Бібліотеки перемиської капітули, що по війні опинилися в Національній бібліотеці у Варшаві, див. «Богословія», т. 37, Рим 1973; т. 38, Рим 1974.

барокової стилістики. Архиєрейський патос цього послання був настільки близький священникам єпархії, що через 60 років *Нравоученіє* вписав до своєї родинної метрики о. Павло Свідзінський³ із заміткою: *Азь ієрей Павел Свѣдзѣйскій, презвитер парохіальный веси Володжа, списахъ, рукою власною, въ пререченной веси Володжу, при храмѣ Воздвиженіа Честного Крста Гсднѣ, Року Бжѣго, дѣйки [1728], Мсца Марѣта, Днѣ, сї [16].* Можна б тут запитати, а чому не вписав такого послання від свого святителя Єроніма Устрицького?

В титулі 23-м в *Нравоученії* єп. Гошовського про священника мовиться – *Естьєсь тайный дом, сѣдми Сакраментовъ, ѡ в коментарі до нього розвинено цю думку так: станъ малженскій, (которій есть лѣкарством на страшливую смѣрть,) Блѣвляєшъ, щоговѣ два станы, (ѡховные и свѣцкіе,) родѣтъ.* Отже маємо приклад того, як інституцію подружжя розуміли священники того часу. Одним з краще збережених рукописів із колекції давньої Бібліотеки капітули в Перемишлі є *Учительне євангеліє*, переписане о. Іваном Гавриїлевичем в Явірнику Руському 1637 р.⁴ На арк. 268 - 270 зв., записано пропо-

³ *Liber Baptisatorum Matrimonio Junctorum et Defunctorum seu mortuorum.* Львівська національна наукова бібліотека України ім. В. Стефаника. Фонд Антона Петрушевича. Рукопис № 121, арк. 19-23. Вперше текст *Нравоученія* опублікував я в спрощеному фонетичному записі в збірнику *КультУрнА територія. Статті і матеріали до інтелектуальної історії Надсяння*. Перемишль 2011, с. 22-31.

⁴ *Евангеліє оучителное книга зовема ѡ всѣхъ четьрехъ евлѣистовъ избранна и всѣми стѣми и ѡ многихъ бжстєвєныхъ писаныи и преданна Цркѣи бжїи веси Їаворниковъ при храмѣ ст великомѣ Домитра, влѣтъ ѡ... Рож Хвѣ 1637* выписана. Півуостав, сигнатура Rps 12222 III. Режим доступу: <https://polona.pl/preview/1aa9ab96-285c-4deb-9d99-35a12bf76082>

відь *Евгліє при малженствѣ*, побудовану на 2-му розділі Євангелія св. Йоана про перше чудо Ісуса в Кані Галилейській. Особливо цікава є друга частина цієї проповіді (арк. 269 зв. – 270 зв.) з наголосом на соціальному обмеженні ролі жінки в подружжі і повному підпорядкуванні її чоловікові. Як ехемплум автору послужила історія індійського царя Артаксеса і його дружини Васти, яку за непослух було вигнано, а цар знайшов собі іншу, слухняну дружину, єврейку Геїстер. Цю книгу *глаголемую Ивангелие Учителное купилъ сѣѣнный ієрей Феодоръ презвитер волоцкій во веси Яворнику за золотыхъ пamtъ, своихъ власныхъ, dla свои потребности, и читана духовного, куплена зась есть Року Бжѣго дѣхѡа [1671] Мсца Октовриа Дна кѣ [27]*. Згодом її власником став о. Павло Свідзінський, про що мовиться в записі внизу фронтиспісу – *Сия книга Евангелие Учителное есть велебного ѡца Павла Свѣдинского презвитера волоцкого*.

В середині XVII століття на теренах Перемиської православної єпархії набув значного поширення рух братств церковних, свідченням чого є збережені до нашого часу рукописні Статути деяких з них. Відомий на терені Перемишля писар о. Мирон Сидорський, пресвітер церкви Благовіщення Пресвятої Богородиці на львівському передмісті, 19 вересня 1681 року склав вступну статтю – *Предмова къ истинномуу братолюбію* (арк. 3-4), до переписаного ним Статуту братства церковного при церкві св. Миколая на передмісті Підгір'я⁵. Передмова, побудова-

⁵ *Артыкулы православїа Крестоноснаго Братства Предмѣстцкаго Прѣмыскаго Стѣо Архієрѣа и Чудотворца Нїколаа будущаго на Подгору. Списаны въ року 1681. Півустав, сигнатура Rps 12318 III. Режим доступу: <https://polona.pl/preview/f744dbd4-f846-4462-be1b-c9651beb930f>*

на на низці цитат і посилань на писання Апостолів, мала на меті легітимізувати виникнення Братства для плекання і захисту християнських чеснот у їх православній формі.

До рідкісних друкованих книг, виданих перемиськими владиками того часу, зараховується *КАТИХИСИЗ* *альбо НАУКА ХРСТІАНСКАА Въкротцѣ з розныхъ Авторѡвъ Зебраннаа. Въ Дієцезіѣй Премыскои За Бл҃гословеніємъ Іасне въ Бг҃у Превелебнаго, Егѡ Млсти Гд҃на Ъца Иннокентіа Винницкого ... оголошеннаа... Року Бж҃го 1685*⁶. Інтегральною частиною Катехизму є поміщена в кінці книги *Наука, альбо способъ диспонована сѧ на смерть, кождому Хр҃стіанину* – єдиний, відомий мені приклад україномовного трактату *Ars moriendi* – мистецтва вмирання. Катехизм, як і сам трактат, не є самостійним твором богословів з оточення владики Інокентія, а тільки перекладом з польського перекладу *Katechism abo Nauka Chrzescianska* (Краків 1682) французького богослова Якоба Мархантія, як довів у перемові до цитованого перевидання Катехизму Денис Пилипович. Тим не менш, займає він важливе місце в культурно-релігійному житті тодішніх русинів-українців Перемиської єпархії кінця XVII – початку XVIII століття. Потрібно зауважити, що ані перемиські владики, ані перемиське катедральне церковне братство

⁶ Оригінал стародруку зберігається у Львівській національній науковій бібліотеці України ім. В. Стефаника, № Ст- 3631. Факсимільний передрук цього видання і набраний текст спрощеним фонетичним правописом опублікований у книзі: Єпископ Інокентій Винницький. *Катихисіс або бароковий душпастирський сад*. Супровідні статті й упорядкування Володимира і Дениса Пилиповичів. [= «Перемиська бібліотека» Перемиського відділу Об'єднання українців у Польщі. Том IX]. Перемишль 2007.

не спромоглися розвинути на місці видавничу справу, хоч братство отримало від короля згоду на заснування друкарні, тому то Катехизм вийшов друком в Уневі.

Питання порушені в *Науці, або способі готуватися на смерть* єп. Винницького, знайшли свій відгук у гомілетичному циклі проповідей о. Григорія Команецького, зібраних у рукописній Мінеї з першої половини XVIII століття⁷. З цієї книги вибрав я дві проповіді – *Пункта потрібнии казнодѣемъ* та *Казанє на погребѣ нагле оумерлого* (арк. 208 зв. – 218). Перший текст з цитуванням неназваної автором книги єзуїта о. Петра Скарги, вказує на джерело творчої інспірації нашого гомілета. Цією книгою були *Kazania przygodne z inemi drobnieyszemi pracami, o roznych rzeczach wszelakim stanom należących. W Krakowie, 1610*. У другому тексті знаходимо низку цитат і посилань як на Отців Церкви, так і на античних письменників, зокрема Ціцерона. Бути може, що о. Г. Команецький здобув ці знання у перемиській єзуїтській Колегії, як дехто з тодішніх священників унійної перемиської єпархії, й радо користувався ними у своїх проповідях, втім, навряд чи серед його сільських парафіян збуджували вони подив і визнання.

Обов'язком парафіяльного пресвітера було поминати вірних своєї парафії. Цьому слижили рукописні Пом'яники, в які записувалося імена і прізвища покійних. Гарним зразком такої книги є рукописний *Поманикъ Церкви Ст҃го Великомчѣика Хс҃ва Никиты села Витошинецъ застаранемъ уроженого Павла сына Іоанна Тимочко-*

⁷ Рукопис потрапив до Бібліотеки перемиської капітули із села Ліщава Горішня. Півустав, сигнатура Rps 12166 II. Режим доступу: <https://polona.pl/preview/65b984e7-70df-4811-b6bc-b65f7c01336f>

ва сьоуроженна Року Бжѣго 1688⁸. На аркушах 2 зв. - 4, під заголовком *Помани Гсѣди бѣша оусобишихъ рабѣ своихъ*, вписано довгий перелік обставин, за яких люди втрачають своє життя. Іntenцією творців Пом'яника було нагадати живим, в яких трагічних обставинах можуть обриватися людські існування, від прозаїчних – як утоплення в ріці чи в колодязі, по жахливу смерть від голоду та спраги. Є у тексті й соціальні акценти – *Помани Гсѣди по оулицахъ скитающихся, иже нѣгде имущіи и кому главы поклонити, вѣрно оумершѣа. Помани Гсѣди безъ памяти помершихъ, и ихъже нѣкому поманути, ѿ релігійні – и всѣа Православныѣ Христїяны, ихъже покры земля. Помани Гсѣди Ктиторовъ стѣго Храма сего, Гѣца, и Праѣца, Дѣды, и Прадѣды, и Братїю нашу, и всѣа Сородѣники по плоти, Мужескаго, и Женьскаго полу.*

До збірника включив я теж і низку покрайних записів священників Івана й Павла Свідзінських⁹ – батька й сина, на сторінках рукописів – настільних книг, що були їх власністю: Пролога¹⁰, Требника¹¹, Мінеї¹², Учительного євангелія¹³. Ці записки дають змогу реконструювати

⁸ Півустав, сигнатура Rps 12254 I. Режим доступу: <https://polona.pl/preview/f212f38f-663a-4994-b902-ca8da31fd9b9>

⁹ Самі Свідзінські називали себе *Свідзійські*, втім дотримуюсь написання прізвища так, як воно прийнялося в науці.

¹⁰ Пролог, сигнатура Rps 12187 III (mf.15082). Режим доступу: <https://polona.pl/preview/d36094ad-e0f1-479e-9b18-7a0bc50aa0e8>

¹¹ Требник, сигнатура Rps 11948 II. Режим доступу: <https://polona.pl/preview/ff254ca9-967a-4811-8eb3-c2715896d29c>

¹² Мінея, сигнатура Rps 12012 I. Режим доступу: <https://polona.pl/preview/a7ccddb9-771f-40ca-b942-2d7c85b537e3>

¹³ Учительне євангеліє, сигнатура Rps 12222 III. Режим доступу: <https://polona.pl/preview/1aa9ab96-285c-4deb-9d99-35a12bf76082>

біографію батька й сина. Отже відомо, в якому віці Павло почав навчання в єзуїтській Колегії в Перемишлі, які класи там закінчив і хто був його вчителем, відомо теж, що продовжував своє навчання в єпископській Канцелярії, де, мабуть, оволодів кириличним письмом – півустановом і гарним українським скорописом. Там теж проходив священницький вишкіл, якого звершенням стало рукопокладення в монастирі Святого Спаса в селі Спасі. Ще до висвячення Павло одружився, а по висвяченні отримав презенту на парафію в селі Володж. Є там також записки про смерть кількох місцевих священників, шанованого на Надсянні дяка і писаря Дам'яна Слоньовського – переписав Ірмологіон та Статут церковного братства в Гломчі, про смерть старої кравчихи Марії Кудлихи. Згадуються стихійні лиха, наїзд шведів та татар на територію Надсяння, та цікава розповідь про особливий сон отця Василя Копистенського.

Власник цих книг єрей Павло, уродженець Тернівців над Сяном, пресвітер надсянських сіл Володжа і Лодини, частину з них успадкував від свого батька Івана. Завдяки владі Іванові Снігурському, який ці книги відкупив у нащадків Свідзінських, знайшлися вони в заснованій перемиським єпископом бібліотеці, а після другої війни потрапили до Варшави до Національної бібліотеки, й в наші дні в оцифрованій формі стали доступні на порталі Polona.

Презентовану книгу закінчує молитва невідомого автора-священника, записана народною мовою в Учительному євангелії¹⁴ з Надсяння з першої половини XVII століття

¹⁴ Півустанов, сигнатура Rps 12230 IV. Режим доступу: <https://polona.pl/item-view/7f560435-0a88-4b73-9ede-2205a50fdd33?page=11>

(арк. 119 зв.). Молитву цю записано незвичною графічною формою, чим автор бажав підкреслити її особливе значення. На сторінках книги залишили свої записки різні її власники: *ранъ Краснопольскіу Jankowickій з Нѣжанковичъ Дыректорръ* (запис латинськими й кириличними літерами, арк. 174 зв.), *Азъ ерей сщєный Крєчковскій* (арк. 243 зв.), *Ієрей Леонтий вєстъ Крывецкой* (арк. 267), отже, книга побувала в різних місцевостях Надсяння, недалеко від Перемишля, щоб на поч. ХІХ ст. стати власністю владики Івана Снігурського.

Зібрані у цій книжці тексти написано церковнослов'янською та так званою «простою мовою» – літературними мовами, якими користувалися русини-українці в Ранньомодерну добу. Наявні в текстах титла і скорочення зберігаються, надрядкові букви внесені в рядок, ѣ (єрик) передається літерою ѣ, ' (паєрк) – ѣ, графічні варіанти деяких кириличних літер передаються сучасним шрифтом: ѡ – в, ѕ – з. Для кращого розуміння змісту, титла і скорочення розкрито і пояснено.

В художньому оформленні книги використано ілюстрації сторінок з передрукованих в збірнику текстів та інших рукописів з колекції давньої Бібліотеки греко-католицької капітули в Перемишлі.

Володимир Пилипович

Іннокентій Винницькій

**Єпископъ Прѣмыскій,
Саноцкій и Самборскій**

**Оуставъ
бываемый поставленію в презвитерство**

ОЗНАЧЕНІЕ ПОСТАВЛЕНІЮ В ПЕРВІЕ

Поискотаніи же Херувимскіа пѣни,
 Наводими бывають Архидіако
 номъ. ѿ бѣзными брѣты. Прои
 зводѣи же ѿ дидіако, глѣ еіце.
 Изколѣніемъ бжїимъ, и дѣиѣко
 пресѣаго и животворѣщаго
 дѣа. производѣи бѣгоговѣи
 ний дїакоии: **Імѣа:** впревнѣте
 ры **ІННОКЕНТІЕМЪ** бѣмѣтїю бжїе
 Правослѣзны **Епѣомъ**, Премыс
 кимъ, **Саноцкимъ**, и **Савоскѣ**
 поае

Уставъ бываемый поставленію в презвитерство

По скончаніиже Херувимскіа пѣсни.

Назводими бывають Архидіакономъ. Сѣверны-
ми Враты. Производайже Архидіакономъ, глѣт сіце.

Изволеніемъ Бжїимъ, и дѣйствомъ прѣстаго и жи-
вотворящаго дѣха, производатъсѧ блгоговѣйныи Діако-
ни: Имѣркъ: в презвитеры Иннокентіемъ Вїн Млстію Бжїею
Православнымъ Епїпомъ, Премыськимъ, Саноцкимъ,
и Самборскимъ; Повели имъ Влдко, сѣтый [...]

Сѣль же ѡвѣщаєтъ: Повеленіемъ Гсѣднимъ Нбса
оутвержшасѧ, и Дхѡмъ оустъ егѡ всѧ сила ихъ.

Архидіаконъ, Блслви ихъ Влдко сѣтый.

Сѣль [...]

Да блслвитъ васъ (тѧ) Гсѣдь ѡ сїѡна и оузрите (и оузри-
ши) блгаѧ Іерслиму всѧ дни живота вашего (твоего).

Архидіаконъ. Помѣлисѧ ѡни Влдко сѣтый.

Ститель [...]

Дхъ сѣтый найдетъ навасъ (натѧ), и сила вышнаго
ѡсѣнитъ васъ (тѧ).

Пришедже єдинъ [...] цѣрскіе врата, взем[...] Архи-
діакона Тр[...] и водить рукополага[...] сѣлю, и лобза-
ютъ десницу сѣлеву и набѣдрникъ, и ѡбводими бывають
ѡкрестъ сѣѧ Трап[...]изающе чѣтыри [...]рапезы. Поющъ:
Тропаръ: сѣтии мѣчници, иже добрѣ страдавъ: Слава тебѣ
Хѣ Бжѣ, Бжѣ похъ: и прочъ:

[...] Архидіакон же прекланяють [...] єтителемъ, глїючи [...]їе всѣмъ. Вѣрую въ єдинаго Б҃га ѿца, Все до конца.

[...] выконывають присагу.

[...] Сщєнникъ началнѣй [...]сно приводить.

Імркъ: Діаконъ, ѡбещую и присагаю, предъ видачимъ и все могучимъ Г҃сдемъ Б҃гомъ, и предъ ч҃стными Тѣла и Крове Егѡ Таємницами. Ижъ вступаючи порадне повсѣхъ стопънахъ и чинахъ, ажъ на самый вышшій степень Прєзвитерства Рукоположеніємъ Ст҃льства твоего, Г҃сдне ѿч҃є и Пастыру мой, Імркъ: Еп҃спє, маю и повиненъ буду, ст҃ую Православную истинно Каѡолицкую Вѣру ѡком ей тутъ теперъ вызнал, и ѡкъ оучит Православнаа Цр҃ковъ, правдиваа Мт҃ка нѣша, цѣлє, сталє, и нивчомъ непорушно, такъ сам оусєбє розумѣти, и держати, ѡко на каждомъ плѣцу, и мѣсцу ей визнаючи, и ѡповѣдаючи, иннихъ навчаючи, и змоцнати, ведлуг оухвалы и Традиціи, ст҃ыхъ Всєленскихъ, и иныхъ мно҃гихъ помѣстныхъ Синодовъ. Нєважатыса, и нє смѣючи иначєй, такъ сам оусєбє держати, ѡко инныхъ оучити под нєѡпусною и неразгрѣшною, вѣчною, такъ тыхъ ст҃ыхъ соборовъ, ѡко и Ст҃ителства твоего клатвою. Маю теж и повиненъ буду, по вса дни и часы живота моего, Каноннє належнє быти послушнымъ Ст҃льству твоему [ри]мскому Архїєрею Імркъ. Папѣ Римскому, и єго Наступцомъ, и ѿ нихъ Бл҃свеннымъ Пастыромъ *А ѡсобливє Ст҃ительству Твоему Также Пр҃стола и исповѣданїа твоего наслѣднїимъ ѡко тежъ*¹

¹ Курсивом подано текст записаний на вклеєних листках паперу.

Намѣстнику или Протопопѣ ѿ Стѣтельства твоего
Бл҃гословенному, и поданному + належное и + Також
пристойное послушенство, без вшелаких вымовокъ и Ігумену, и
спротивленасѣ ѿдавати повинен буду: имам же всегда Намѣстнику,
пещисѣ ѿ спасенїи дѣшъ чловеческих, прилежати ѿдѣ Стѣльства
трезвенїю, чтенїю, оучеїю, и мѣтвѣ, и проч: всѣ твоего
подобаша сѣщенству моему, добродѣтели сполнати бл҃госло-
съ вниманїем. Также грѣхи неудобъ разсудимаѣ венному
чл҃веческаѣ до власти ѿ Стѣльства твоего поданой ѿносити
долженъ есмь. (А ѿ Прѣстола до негож посѣченъ буду, и
Лист становный, егоже прїиму, без бл҃свенїѣ Стѣтельства
твоего не ѿходити) ѿбецую и присагаю, Такъ ми нехай
Бг҃ъ поможетъ, и сіѣ сѣтъ безкровныѣ ѿфѣры.

По выконанной присазѣ, Архїдїаконъ велегласно
возглашает. Вѣнчѣмъ.

Стѣль глѣтъ Вѣ оуслыш:

Бж҃твеннаѣ Бл҃гѣ всегда немощныѣ исцѣлающаѣ,
и оскудныѣ исполняющаѣ Поставѣляетъ, Імѣркѣ:
Бл҃гговѣйныхъ (Бл҃гоговѣйнаго) Дїаконовъ (Дїакона)
въ презвитерство. Помѣлимъсѣ оубо ѿ нихъ (ѿ немъ), да
прїидетъ нанихъ (нанего) Бл҃годатъ прѣстѣго Дх҃а.

Клируже поющу, Гдїи пѣмлуй: гж [тричі]:

Стѣль творитъ на главах: гж, Крѣстъ, и положъ нанихъ
руку свою и Глѣтъ, Мѣтву сію.

Бж҃е безначальный, и безконечный, иже всѣѣ твари
старѣйсый, иже именемъ Презвитерства почтѣе, иже
въстепени семъ сподобльшасѣ служити слову твоѣѣ
истинны. Ты Влѣдко всѣхъ, и сихъ Рабовъ твоихъ ихъже
(сего Раба твоего егоже) искупилъ еси, поставленнымъ
быти ѿ мене; Внѣпорочнѣ житїи и неоклоннѣй Вѣрѣ
изволи прїати, Великую Сїю бл҃гдѣтъ, Стѣго твоего Дх҃а, и
свѣршенныхъ (совершенна) покажи Рабовъ своихъ (Раба

своего), въ всемъ бл҃го оугождающих (оугождающа) тебѣ, и достойнѣ живущих (живуща), дарованныа имъ (ему) ѿ Твоеа проразумны силы. Великіа сѣа Сп҃сителныа чести.

Иако твоа ест держава, и твое ест Цр҃ство и сила и слава, Ѣѡца и Сна и Ст҃го Дха, ннѣ и пр҃сно и въ вѣки вѣкомъ.

Клиръ. Амнь.

Таж: Ектеніа. Миром Гдѹ пм: О свышнем мирѣ. Ѣ мирѣ всего: Ѣ Б҃голюбивом Еп҃спѣ ншем, Имрк:

Ѣ рабѣхъ Бж҃іихъ ннѣ поставьленныхъ въ Презвитерство, Имркъ: и осинїи их Гдѹ пмлимъса.

Иако да Бг҃ъ нескверно и неблаженно Свѣщство имъ даруетъ. Ѣ еже избавитиса:

Заступ: Пр҃сту чистую:

Ст҃лже полож на главах их Руку, глѣ Млѣтву сѣю Гсѣду пмлм:

Клиръ. Гї пмлуй, тажъ:

Бѣ Великій, силою неизслѣдованъный и Разумомъ, дивный въ совѣтахъ паче Сынов чл҃вчкѣхъ: Ты Гсѣди и Сихъ ихже (и сего егоже) изволил еси въ презвитерскій възйти степенъ, исполни ихъ (его) Ст҃аго твоего Дха даромъ. Да будутъ достойни (Да будетъ достоинъ) предстати безъ порока жертвеннику твоему: Проповѣдати Еѡглїе сп҃ніа твоего: и служіти Слову Истины твоеа, и приносіти тебѣ дарыже и жертвы дхвныа ѡбновлати люди твоа, банею пакї бытіа, иако да и сїи (сѣй) оузратъ (оузритъ), Второе прїшествоѣе, Влѣдки Гсѣда Великаго Бга и Сп҃са ншего Іс Ха, Единороднаго Сна твоего и Прїймете (и прїйметъ) мзду, иако строителе доблѣственънїи (строитель доблѣственънїй) чина своего, помножеству милости твоеа.

Іако бл҃свиса и прослависа Пречестное и веліколѣпое
Има Твое Ѣѡца и Сна и Ст҃го Дха, ннѣ и Присно и въ
вѣки вѣком.

Клирь: Аминь.

Сѣдѣшуже Ст҃лю на Своемъ Столцу: даєть Епїтрихіл:
г҃ла.

Прїймѣте (Прийми) сіє Знаменїє, Бжїа Бл҃гдти, на
Іереса его изливаемыа и іакоже бл҃гое Хво иго и бремя
его легкое, съ всаким опасенїемъ носѣте (носи), и будѣта
(буди) днь и ноцѣ поучающеса (поучааса) въ Законѣ
Г҃сдн, и цѣло соблюдайте (соблюдай) вса Заповѣди его,
Въ има Ѣѡца и Сна и Ст҃го Дха.

Клирь. Амнь.

Ст҃ль възглашаетъ. Аѣиѡсь.

Посем препоясует ихъ поясы, г҃ла.

Да препояшет Васъ (та) Г҃ь сілою съ Высше, и да
положит непороченъ путь вашъ (твой), и да оутвердит
срдца Вша (срдце твое): Еже разумѣти Г҃сда и творити
Влю его на всако Врема. Въ има Ѣѡца и Сна и Ст҃го
Дха.

Ликъ, Аминь.

Ст҃ль. Аѣиѡсь.

Посемъ, Възлагает нарак: надєсн: г҃ла.

Да оутвердятся Руки ваша (Да оутвердятся Рука
твоя), и Възнесутся (Вознесется) дєсница ваша (твоя),
въ еже работати Г҃сдвѣ въ правдѣ и истиннѣ, въ вса дни
жївота Вшего (твоего). Въ има Ѣѡца и Сна и Ст҃го Дха.

Ликъ, Аминь.

Ст҃ль възглашаетъ. Аѣиѡсь.

Посемъ на лѣвую Руку влагаай нарак: г҃лєть.

Будѣте неповинни (Буди неповиненъ) Руками и чисти
(чистъ) срдцем и ходѣта (ходи) без порока пред Г҃сдмъ въ

вса дни живота вѣшого (твоего), и прїимете (прїимеши)
Блѣсвнїе ѿ Гсѣа, и млстнѹ ѿ Бга спса своего. Въ имѣ
Оца и Сна и Сго Дха.

Ликъ, Аминь.

Сѣль. Аѣиѡсѡ.

Посемъ Возлагаа фелон: глѣть.

Пріймѣте (Прійми) свѣщиную сїю одежду, ꙗже
єст Знаменїе Свѣщинчкого Сьверѣшнїа, и обыидѣте
(ѡбыйди) олътарь Гѣднь, и пожрѣте (пожри) въ кровѣ
єго жертву хваленїа и възклїкновенїа. Законь Бжїй
имуще в срдцїхъ своїхъ (в срьдци), и ѡправданїа єго да
не ѡтступать ѿ васъ. Въ имѧ Г҃ѡца и Сна и Ст҃го Дха.

Ликъ, Аминь.

Стѣль. Аѣиѡсѣ.

И посемъ служебник даѣтъ Сѣль имъ въ руцѣ гл҃а.

Пріймѣте (Прійми) сію книгу Црѣвныхъ Бжѣственныхъ таинъ послѣдованія, ихъже имамы съ всякимъ вниманіемъ и страхомъ Бжѣимъ, съвершати, на всякъже днь должны есте (должеи еси) плодъ оустенъ своихъ въ жертву Блгопріятну Гдѣви приносить. Полунощницу, оутрню, часы, Вечерню, и Павечерницу съвершати. Къ служенію Бжѣственна Литургіи, поистазаніи опасномъ своѣмъ совѣсти, совсакимъ блгоговніемъ. Послѣдованіе еже къ Бжѣственному причащенію, совсѣми мирны (мирен) в чистой совѣсти даприступаєте (даприступаеши), Во имя Ѣца и Сна и Сѣго Дха.

Предстоащїиже, Аминь.

Сїе совершивши, поставитъ ихъ съ прочїими священники, при Бж҃ственной Трапезѣ: Таж: Дїаконъ изшед, гл҃еть Ектенїю. Исполнимъ млѣтвы:

Георгій Гошовскій

**Милостію Бжією, Епспъ Премыскій,
Самъборскій, и Землѣ Саноцкой**

Нравоученіє ієреѡм подобающее

НАХОУМНІЄ КЪЗУ ПОДРОЖІЮ

Іоѳѳимъ Гомоускій, Милостивъ Бжій, Єпѣръ Примѣскій,
Самбоурскій, и Землѣ Синодальной.

Осѣненнымъ Намѣникомъ, Інокѣ, и Прехитѣрѣ, до
Єпѣтска Примѣскаго и Самбоурскаго належаучимъ.
Дшѣ спсѣнтелнаго пріеманія, и членаго
Здѣшнѣ, Юѳѣ Бжѣ, людемъ ка
кимъ жилаемъ.

Понѣже гдѣ Бжѣ, и спѣръ нашъ Ісѣ Хсѣ, єдинъ
Свѣтъ Свѣтъ Троица. Тридцать и полѣтъ
та лѣта нахеманъ спѣнѣ нѣмъ трѣмъ,
сѣрѣ, колѣмъ претерѣтъ. Сѣмѣрѣ, и коскѣ
сѣмъ, въ третій днѣ. Сѣмѣтъ въ лѣтъ.
и дшѣ сѣмѣтъ каісководнаѣ. И третѣрѣ
сѣмѣтъ днѣ прѣ вохисѣнѣмъ своімъ. нахеманъ
своѣ

Нравоученіє ієреѡм подобающе

Геѡргій Гошовскій, Милостію Бжією, Епѣспъ
Премыскій, Самѡборскій, и Землѣ Саноцкой

Осѣщеннымъ Намѣсником, Іноком, и Презвитером, до
Епѣспства Премыскаго и Самборскаго належачимъ
Дшѣ спѣсителнаго пребываніа, и телѣснаго
здравіа, ѡ Ха Б҃га, любви
вашей желаю.

Понеже Г҃дь Б҃гъ, и Спѣсъ нашъ Іс Хс, единъ Сый
Стѣа Тройца, Тридѣсать и полчварта лѣта на
земли спѣснїе нше творачи, стрѣсть болную претерпѣ.
Оумерый, и воскресый, въ третій днь, съ шедъ въ адъ,
и дшѣ стѣхъ высвободилъ. И чѣтыридѣсать днїй пред
своимъ, на земли своа стѣа оученики ѡ црствїи Бжіи
наоучалъ. Потомъ съ всѣми стѣми ѡ ада вѣскрсшими,
на Нбо Вознесе са. И на земли три станы духовныи,
погорнему чину, zostавилъ, то естъ Архїепископскій,
Епѣспкїй, и Презвитерскїй. Постановилъ и храмъ, црковъ
свою седми тайнами, акѡ седми столпы оутвердилъ.
А на мѣсци своемъ Пастыра Вѣрховнаго Петра, и понемъ
егѡ намѣсниковъ, архїереѡвъ, пасти свое словѣсное ста-
до поручилъ. Анижъ оучил насъ стѣй Іѡанъ Златоустый.
Чтите мовит архїепѣспа, акѡ Б҃га ѡца: а епѣспа акѡ Ба Сна:
а Презвитера, акѡ Б҃га дха. Зачимъ той троакїй станъ,

Б҃га въ сѣтой Троци единого фѣгуруемъ. Прето до вас
днес тоє посланіе мое, чѣстнїи презвитери пишу, и вамъ
списма сѣаго вашу повинность, припоминаю, а ведле
вашей харитонїи на ѡчи показую. Коли вамъ сѣтый дѣхъ
(мовил) през рукоположеніе былъ даваный. Гды на
станъ сѣщенническїй ѿ еписпа ставлены есте были. Тогды
то есте Б҃гу слюбили, албо рачей, присагали. Напрод,
присаглии есте при своемъ посѣщенїи, оучитиса зако-
ну Г҃сдню, въ днь и въ ноци. Зачимъ дѣхъ сѣтый починилъ
васъ Пророками, ижъ ѡбѣцуете добрымъ хр҃стіаномъ нѣѡ,
а злымъ и непослушнымъ пекло. Ктому, подналистеса
быти проповѣдниками Еѡгліи Хр҃стовой, и не ведлугъ
тѣла, але ведле дѣа оучитиса, ѿ еписпа, и ис писма сѣаго.
Послушными быти, и въ любви х҃вой сѣобливе жити,
ропустовъ межи малженствы нечинити. Грѣховса
выстерѣгати, одежду долгую черную мѣти. Книгъ
геретыцкихъ не читати, олтарь, црковъ, цмынтаръ чи-
сто держати, тѣло Бжїе въ оуцтивости мѣти, а з великимъ
страхомъ, и дрыжѣнамъ, не мыслачи ѡ земныхъ речахъ.
Предъ тѣломъ бжїимъ въ олтари Б҃гу са молити, поважне
и несквапливе, а розумне молитвы ѡправовати. На
проскурахъ пшеничныхъ службу Бжїю служити. Зъ
сѣщенниками ѡлученными не служити. Поспольство,
тоєсть, ѡче нашъ: Вѣрую въ единого Б҃га: и Десатера
бжїа приказанїа оучити. Непослушныхъ ѡлучати, ѿ ин-
шаго сѣщенника, ѡгнаного члѣвка, не прїймовати. Цркви,
до которой есте постановленный, безъ волѣ епископи
не ѡставлати. В чужомъ предѣлѣ, не взавши ѿ еписпа
грамоты, не служити, и безъ волѣ его ничого не твори-
ти. Ктому слюбили есте еписпа своего за голову мѣти:
любовь к нему и боязнь ѡакѡ апѣтли сѣїи ко Х҃у мѣли.
На соборъ дѣховный на кождый рокъ ходити. Мирѡ Сѣѡе

дла крщєніа, и науку дѣховную брати, и своим ѡвцамъ подавати, и во всем ведлє харитонїи жити. Бо титулы албо имена Ієреискїи суть великїи: по Гѣдню словеси, и сѣтых єго, ижъ кождый з васъ сѣщенникъ маєть тридцать и чотыри титулы, албо имени своа, въ писмѣ сѣтомъ ѡписанныи.

- а. [1] Кождый з васъ сѣщенникъ єсть, Свѣтъ миру.
в. [2] Соль зємли.
г. [3] Врачъ албо лѣкаръ больныхъ.
д. [4] Вождъ слѣпыхъ.
є. [5] Наставникъ блудашымъ.
з. [6] Учитель закону бжїа.
и. [7] Гѣко тѣлу црковному.
й. [8] Путь, албо дорога до нєба приводашаа.
ѳ. [9] Дверникъ нѣбсный.
ї. [10] Ключаръ райскїй.
аі. [11] Дѣлатель дѣлъ блгїихъ.
ві. [12] Строитель чину црковнаго.
гї. [13] Купецъ купуючи камена многоцѣннаго бисєра Хрїста.
дї. [14] Гостинникъ, маючи старана ѡ исцѣленїи wypadшаго — wypadшаго въ разбойники, сирѣчь, члѣвека wypadшаго въ грѣхи ѡчищати.
єі. [15] Єстєсь сторожъ, стрегучи стада Хвѣа, ѡ волков, си єсть геретиковъ.
зї. [16] Єстєсь пастухъ ѡвецъ Хвѣыхъ.
зї. [17] Єстєсь воевода, албо вождъ дѣшевный.
нї. [18] Єстєсь судїа, иже въ ѡсобѣ Бжїей хрїстїанъ важєшь на сповѣди судишь, покуту имъ задаєшь, и и до пекла розвазуєшь, а з Зємлѣ до нѣба въпроважаєшь. ѡлучаєшь
ѳі. [19] Єстєсь властитель, и тую ѡ епїспа маєшь, а епїспъ ѡ архїепїспа, а архїепїспъ ѡ бга.

- к̑. [20] Естєсь чиститель, ижѣ грѣхи людскіи очищаєшѣ.
- ка̑. [21] Естєсь жрецѣ, албо ѿфѣровникѣ, ижѣ офѣру за грѣхи своа, и людскіа бѣгу приносишѣ.
- кв̑. [22] Естєсь холмѣ, албо пагорокѣ, из землѣ до нѣба смотрачій.
- кг̑. [23] Естєсь тайный дом, седми Сакраментовѣ.
- кд̑. [24] Естєсь прѣмдти столѣпѣ, або вѣмѣ Бгѣ єсть прѣмдртѣ, а твое сѣщенство бжій столѣ[п].
- ке̑. [25] Естєсь оуста бжій, даючи покой свѣту.
- кз̑. [26] Естєсь аггль Гсѣдѣ.
- кз̑. [27] Естєсь труба нбснаа.
- ки̑. [28] Естєсь ѿцѣ братіи своей, иже въ ѿсобѣ Бжіей, грѣхи ѿпускаєшѣ: сповѣдаєшѣ, и причащаєшѣ.
- кѣ̑. [29] Естєсь Бгѣ нудитель, иже въднѣ и вночи мѣтвами Бга за своа и людскіа грѣхи бѣлагати маєшѣ.
- л̑. [30] Естєсь всему свѣту молитвенникѣ.
- ла̑. [31] Естєсь подражатель гснѣ, понеже бгѣ єсть сѣтый, и ты маєшѣ сѣтымѣ быти.
- лв̑. [32] Естєсь апѣстлскій подобникѣ, понеже апѣстли въ послушаніи въ чистости, въ покорѣ, и въ терпеніи жили и ты такожде жити маєшѣ.
- лг̑. [33] Естєсь кормитель Црковный, акѣ акѣгѣ кораба стырникѣ, препроважаніи хрѣстіанѣ з сєгѣ бурливагѣ житейскагѣ моря, на ѿную сторону, до нбснагѣ града Іерусалиму.
- лд̑. [34] Естєсь источникѣ сѣтагѣ дха: маючи воду живую, ѿ Бга ѿ ѿца, и сѣна, истѣкающую, и во живот вѣчный воводающую.

А ижъ возлюбленїи мои честнїи ѿци. Пишу до вас сїе мое посланїе, с писма сѣаго, и хиротонїи вашихъ, Іерейскихъ выписавши зачала. Прилежно желаю вамъ. Нелѣнитесѧ своѧ харитонїѧ читати, албо сїе мое посланїе въ кратцѣ собраное читати, и тую науку свою іерейскую хотѣте паматати: а паматаючи творити. А творачи, понеже будетъ каждого з насъ снъ бжїй личбы слухати: и с каждого слова, зъ оумысловъ и зъ оучинковъ будетъ судити, и що въ тѣлѣ доброгѧ оучинимо, заплату въ нбѣ будемо мѣти.

А ижъ великое безчинїе, и непослушанїе въ нашемъ народѣ гору възало, а за оумноженїе злости, беззаконїесѧ оумножило, которое гнѣвъ Бжїй на Землю навело. Зачимъ о҃гнь, мечъ, нашествїе иноплеменникъ, варваръ, войну, Потопъ, Голодъ, а на о́статокъ моровое повѣтра, и з нимъ наглаѧ смѣрть, посланїе аг҃лы лютыми; то все ѿ Б҃га за грѣхи на народъ людскїй пришло. Прето бл҃гаючи Б҃га за грѣхи, каждого з васъ — сїщенника жадаю, абысте себѣ самагѧ каждый о́судили, сповѣдъ оучинивши, тѣло Бжїе прїймовали, и молебень до пречистой Бцѣ, и до всѣхъ сѣтыхъ ѿправовали: а ведлугъ титуловъ своихъ поступѣте.

Ежели каждый з васъ сїщенникъ, есть свѣтлом, сему свѣту не чинѣтежсѧ своимъ непослушенствомъ тмою.

Ежели естес солею Земною: не попирайжесѧ самъ ногами.

Еслис есть врачъ болныхъ, слухайже оучѣтла своегѧ.

А если естесъ вождъ слѣпымъ, не чинижсѧ самъ слѣпымъ, а другихъ слѣпцевъ въ аму пекелную не води.

Еслись есть наставникъ блудѧщим, самъ же блуду не чини, и распустнымъ блудникомъ слюбу не давай, и розводу не чини.

Еслись ест оучитель закону бжїа, для чо҃гожь самъ беззаконїе чинишъ.

Если естес ѡко тѣлу црковному, смотриж, а ѡчи въ нбѡ подноси, и Б҃га себѣ, и своимъ, ѡ црство нбсное проси.

Если естес путь, наставляйже хрстїанъ на путь бжественный, правый, а путь широкїй, въ пагубу ведущїй, ѡпускай.

Если естесъ дверникъ, слухай же дверей, то естъ Х҃а: бо ѡнъ естъ дверь.

Если естес ключарь слухай же Верховна҃го ап҃стла Петра, е҃го намѣсника, и е҃го наступника еп҃ска, а҃ко нбсна҃го ключника.

Если естес дѣлатель, дѣлай же дѣла добрыи, а ѡмынай злыи.

Если естес строитель: не будь же црковный гно[б]итель, а црковь а҃ко зѣницу ѡка сохраняй.

Еслис купецъ, все продай, а Хр҃ста многоцѣнный бисеръ купи, си ест: на ѡлтарь, и на тѣло бжїе всю маѣтнѡсть ѡбери.

Еслис гостинникъ: бо тот свѣтъ ест гостина: чинижь старана ѡ храм вѣчный, нерукотворенный въ нбѣ, и хорых, сирѣчь грѣшных, сповѣдо ѡчищай, и до нба выпроважай.

Еслис сторожь, стережишиш дѣшъ своихъ ѡвецъ, ѡ злыхъ бѣсовъ, абы жаденъ безъ кр҃щенїа, и безъ причастїа не оумираль.

Еслис пастухъ, пасижь на доброй паши свое словесное стадо: то ест словом бжїимъ ихъ корми и пытай.

Еслись Въєвода, оуводижь ихъ до покуты, а с покуты абыс҃а готовали на страшный судъ бжїй.

Еслис вождь дшєвный, не будь же вождемъ тѣлеснымъ, плоти оугодїа не твори, а въ чистости живи, и на

прикладъ, сѣое пречстное житіе зъ своею женою мѣти, ако Іосифъ зъ двцею жили.

Если естес судїа, ижъ на исповѣди судишъ, и за грѣхи покуту грѣшному даеш, самъ того не чини, ѡщо грѣшногѡ въ грѣхахъ судишъ.

А если естесъ властитель, ижъ тую моцъ ѿ еписпа маешъ, для чогожъ свѣцкихъ людей поддаешъ, а свѣцкіи люде не мають власти тебѣ дѣховнагѡ судити. Такъ ако не маеть члѣвкъ моци аггла судити.

К тому если естесъ чиститель, ижъ грѣхи людскіи ѡчищаешъ: а для чогожъ и себѣ на каждый тыждень сповѣдоу не ѡчищаешъ: бо такъ же тѣло, ако и грѣшникъ носишъ.

[Е]сли естесъ жрецъ, а для чогожъ въ повшедній днь жертвы Бгѹ (За своа и людскіа грѣхи) не приносишъ. Гдыжъ цалый тыждень грѣшишъ: а тилко въ субботу! а въ нѣдлю до ѡлтаря приходишъ, и лѣпше свое тѣло шануешъ а нѣжели Бжїе тѣло чтишъ.

До того слухай презвитеру, если естесъ холмъ высокій, въ небо смотрячій: не чинижъ са доломъ niskимъ, до пекла вѣступающимъ.

Если естесъ тайный домъ, и седми сакраментовъ храмомъ, смотрижъ що за тайну носишъ.

Першаа, Естесъ духовною храминою, то есть сѣагѡ дѣа слугою, и моцію егѡ бозкою Крестишъ: изъ сыновъ гнѣву, Сынами Бжїими творишъ.

Другаа, сѣтымъ миромъ, (которое есть, тайна стго дѣа,) помазуешъ.

Третаа, зъ хлѣба, (моцію сѣагѡ дѣа) въ тѣло хѡ, (и вино въ кровь) Претвораеши.

Чѣтвертаа, чинъ сщеническій, (на блсвеніе ѿ Ба ѿца, и Сна, и стаго дха,) на та возложеныи маешъ, и ѿ вѣрныхъ егѡ ѡсобѣ, (архієписпа, и ѿ еписпа) вланный на тебе есть.

Пятаа, покуту грѣшнымъ задаешъ, и грѣхи ѡтпущаешъ.

Шестаа, станъ малженскій, (которій есть лѣкарствомъ на страшливую смѣрть,) блгваешъ, щогоѡса два станы, (дѣховныѣ и свѣцкіѣ,) родать.

Седмаа, хрѣстіанъ хорыхъ елеѡмъ сѣтымъ, абы дѣша ихъ по смѣрти была мощна противъ дѣховъ Злыхъ, помазуешъ и до суднаго дна тыѣ седмъ столповъ, свѣтъ держати мають.

А ижъ мои возлюбленный Іереею, титулы великіи носишъ. Оустами Бжїими естєсь, трубою нбсною: аггломъ са называешъ, смотрижъ агглє, жебыс са до нба досталь, того пилнуй, того стережи, ѡ томъ дбай, ѡ томъ чуй, и ѡ томъ Бга проси. И мене в мѣтвахъ не препоминай, ижъ емъ твой станъ тебѣ выложилъ. Зачимъ пилнє тебе жадаю: своему стану Іерейскому досыт чини. А сїю науку, на кождый платокъ читай: и на часто паматай, бо конєчне оумерти маешъ. На судъ Бжїй пойдешъ, и личбу чинити будешъ, аггломъ, и дѣаволомъ, що ес доброгѡ чинилъ споро зачимъ ѡ добрый ѡвѣтъ, ижъ на страшномъ судѣ хвомъ проси, ѡ нбѡ Бга моли, абыс са до него зо мною досталь.

Азатымъ милост Бжїа, и Пречстыа егѡ Бгѡматере,

и нашегѡ смиренїа блгословенїе,

и мѣтва дабудеть съ

всѣми вами,

ннѣ и прѣсно,

и въ вѣки

вѣковъ,

А

М И

НБ

Іоанъ Гавриилѣвич

Іерей ѡворницкій

Евгліе при малженствѣ

Евглїе при малженствѣ Іѡа[нъ] зач. 5 [6]

Другаа част науки сѣтой:

Прислухайжеса хрстіаньскій члѣче, ѡкїи карности срокии бывали, натаковыи жоны, которыи нехотѣли быти в послушенствѣ мужїи своих. Былъ единъ црѣ Артаѣсѣ, который пановалъ Индією: сѣдмъ десатма землями, аж до муринской земли, и оучинилъ былъ чест великую паноум своим, которїи малъ под собою: и на вшитком хотѣлъ оказати богатства и скарбы свои, и послалъ до црѣцѣ своей, а звано єи Васта, просачи абы пришла на оучтоу к велможам. А она згрѣдѣла розказанам его, и ѡповидѣвши пылно, иже также справила оучтоу для мѣщан своих, и не хотѣла ити. Тогда црѣ zarazом осадилъ рѣдоу, о непослушенствѣ єи, гдеса вшитци панове зезволивши рекли, абы была зложена з маистатоу своего, и выгнана из крулевства, и ѡд землѣ его. Даючи отомъ декрет рекли, иже не только тобѣ црѣю, але всѣм нам и жонам нашим, зелживост великую и легкость вырадила. Тогда он црѣ, срогый Декрет выдалъ, абы выгнана ис панства его, даючи тым приклад и нам, абы жона была завжды в послушенствѣ мужу своему. А потом онъ црѣ розказалъ собѣ събрати много пананокъ, з различных краинъ, абы собѣ обралъ панноу за малженку; отоуж там не смотрил славной, ани богатой, едно впоцтивости зацной.

И такъ вчинено на розказана его, поставлено пред ним множество пананъ, з домов велможных, а онъ выбралъ собѣ за бжїим дарованам, оубогую сиротку, а звлаща жидовку, которая звана Геистеръ, въ которой побачилъ зацност барзо великую, также его Гѣ Бѣ снєю блсвити рачилъ, и потом много доброго своему народови вчинила била, и памат ей и до днес жидове величают.

Розумїйже хрстіанскый члчє из ннѣшней сѣой Евглїи ижъ сам снъ бжїй из своею маткою из своими оучнky при той справѣ рачилъ быти, то там найпрѣшее чюдо бжством своим оучинити рачил, понеже гѣ наш Іс Хс, не потому былъ, абы раз по кермашах хожовалъ, чом и тоу не они его, але он их напоити чюдовнѣ рачилъ, иже был на весѣлю, але не танцовалъ ани оучнцы его, ани тыж мусикове пред ним не грали, але для початку чюда которое оучинилъ его сѣаа млсть, иж з воды лѣпшее вино створи. Едно прото абы народи невѣрнїи оувѣровали, и своих оучнков до пєвнѣйшей вѣры привелъ, жебы его визнавали правдивого месїю, и сѣаа живаго ба быти.

Другаа дѣла того, его сѣаа млсть, вчинити рачилъ таковое чюдо, для Іоанна Бгослова, допомагаючи ему, тоей радости того весѣла стго: ижъ он Евглїю, з млсти слова сѣаа бжїа, до срдца своего за малженку прїймовалъ, таковиаа там радост и весѣла было. Понеже Іоанъ стый, вшитки тыи слова, и наоуку и чюда списалъ собѣ до срдца што чинилъ и што мовилъ Хс, а звлаща стую Евглїю, которую написалъ по л [30] и двох лѣтѣхъ, ѿ вознесєнїа Хба. То его малженка была. А мы вшитци наймилшїи хрстіанє, просѣмо га ба, абы он рачилъ блсвити и розмножити поцтивый народ, который ведлуг закона бжїа, поймуєтсѣ, ѿко благословилъ, и розмножилъ авраамов народ, ѿко звѣзды небєсныи, також и сих

ново брачных дѣтѣй, абы его стѣа млсть рачилъ блсви-
ти зацное мѣшканѣ, абы тыж их заваровати ѿ злых
пригѡд, ѡко заваровалъ Ноѡ ѿ воднаго потопоу, из его
малженкою и его дѣтми. Также все могоущій бѣ, кды то
опѣка твоа, и найпилнѣйшее старанѣ твоѣ, сам ты спо-
магай и борони кожного вѣрнаго своего, который живет
под послушенством заповѣдей стѣх твоих: млсрдный
гѣ рачиж възрѣти млсрдным окомъ своимъ, и блсви
сѣй слюбъ нѣнѣшній, абы былъ завжды блсвенным до
скончанѣ живота их: ѿ тебѣ бѣ прѣали есмо, давати въ
црѣвахъ слюбы, ѡко сам далъ еси Адамоу и Ѣввѣ въ рай,
найвышшій наш архиерѣю, тобѣ бо подобаетъ всѣа сла-
ва и чест и поклоненїе, съ едино рѡдним ти сѣомъ и съ
прѣстым Дхѡм твоим.

Мирон Сидорскій

Презвитер Благовѣщенскій

Предмова къ истинномуу братолюбію

[illegible]

Совершенный союзъ Братолюбіа БРАТСТВА Церковнаго,
любве нелицемѣрныхъ ѿ Христа Бѣа, и стѣхъ его Апѣлъ,
и Бѣоносныхъ Оцѣхъ.
Устроеныи и дарованныи.

Предмова къ истинномуу братолюбію

Радостію Великою оутѣшается каждый члѣвъкъ, вѣгда видитъ вѣдому своемъ вса бѣгаа бѣгоденственныа дѣла своа, и бѣсвенныа ѿ Христа Бѣа, зѣло веселитѣся: и нехотѣлбы николиже печалію оуязвитѣся, ниже ей приразитѣся. Но вѣгда желаетъ вѣрадоу и веселію житіе свое препроводити, телесне и привременно веселачѣся. Колмиже паче радоватѣся подоблетъ и возвеселитѣся, вѣгда вѣдому своемъ дѣшевномъ ѿ Христа Бѣа вса бѣсвенныа дѣла его жителствують, бѣсвенныа дѣша его въ добродѣтеляхъ прѣсноцвитущѣа, тамъ радость незглаголаннаа и веселіе дѣши его неизъреченно: сеже бѣгдтїю бѣжіею быст, и задаромъ Прѣстго и животворащаго дѣха, и деже самъ хочетъ въ срдцахъ и дѣсахъ нашихъ ѣако многоцѣнныхъ цѣрскихъ полатахъ жити. Ктожь есть такъ небѣгодарный да не желаетъ Бѣа Тврца своего въ срдцу своемъ и в дѣши мѣти, токмо сынъ погибелный, развращающій ѿ любве люди Бѣжіа. Мыже ѿвѣщаніе ѿ Христа Бѣа имуще: ѣако снами ѿбѣщалѣа доскончаніа вѣка быти. Радостію оутѣшаемъся и ѣако Учѣнкомъ своимъ подаде

дѣха своего Прѣстѣго и низспослалъ, иже ихъ оумудры,
 имиже и ѡязыки вса Вѣры сѣтыа научи. Сице и нам тойже
 Гдѣ нѣшъ, готовъ естъ вса блѣсвенныа и блѣженныа дары
 своа ѿ щедрой блѣгдти своа даровати, токмо тѣщанїа
 нѣшего нелѣностнаго потребно естъ. Въ первыхъже,
 Іоан: 3. ѡг научитиса, еже рече. Возлюбленїи, Возлюбимъ другъ
 ѡко любви ѿ Бга естъ. И всакъ любай ѿ Бга рождень
 естъ, и разумѣтъ Бга: а нелюбай, непозна Бга, ѡко Бгѣ
 любовь естъ, и пребываай въ любви, въ Бзѣ пребываетъ,
 Кор: рид. и Бгѣ внемъ. Ибо любовь многоможетъ, Долготерпитъ,
 милосердствуетъ, незавидитъ, непревозноситсѣ, негор-
 дитъ, небезчинствуетъ, немислитъ зла, не радуется
 ѡ неправдѣ: радуется ѡ истиннѣ: вса любитъ, вса
 а. Пѣ: 3 нѣ терпитъ, любви николиже ѿпадаетъ. Кто влюбви
 пребываетъ, и южъ естъ род избранный, цѣрское сѣщенїе,
 мз[?] сѣтъ, людїе ѡбновленїа иж иногда нелюдїе, нѣѣже
 людїе Бжїи, и иже непомилованнїи быша, понеже самъ
 К.?...к. Гдѣ нѣшъ Іс рече. Вселюсѣ вних и похожду, и буду имъ
 Маѡ: ѡз. Бгѣ, и тїи будутъ мнѣ людїе. И идеже естѣ два или три
 собраны воимѣ мое, ту есмѣ посредѣ васъ. И блаженное
 то изволенїе совокупленїа, въ Братолубїе Цѣрковнаго
 а. Пѣ: нѣ. Братства, далеко самъ Гдѣ посредѣ естъ. Сего ради Братїе
 ѡко рабы Бжїи, всѣхъ почитайте, Братство возлюбѣте,
 Ба бойтесѣ. Цѣра чѣтѣте. Житїе ваше добро имуще во
 ѡязыцехъ, да и внашихъ срдцахъ сотворитъ сѣбѣ обитель.
 Дхѣ сѣтый, наставляющїи насъ на всаку истинну, ѡко той
 Рим: рї. естъ истинна и живот. Возлюбитежъ другъ друга истин-
 в Пѣ: 3д. ною любовїю нелїцемѣрною, другъ друга чѣстїю болша
 творѣща. Подадѣте бо рече въ вѣрѣ вашей добродѣтеля,
 вдобродѣтелиже разумъ, вразумѣже воздержанїе: во
 воздержанїеже терпенїе, въ терпенїиже блѣгочестїе, въ

блѣчтіи братолубіе, въ Братолубіиже любовь. Еже Колл: снѣ
естъ союзъ совершенства, и мѣръ Бжїѣ вселается во
васъ богато: а другъ съдругомъ въ любовномъ согла-
сїи ликуйте. Ѡложше всаку ненависть; рвеніе, зави- Колл: снѣ.
ду, и гнѣвъ, вѣдуще сїе ѣко едино Тѣло ѿ Хстѣ Гдѣ
нашемъ: и нераздѣлно речеся намъ. Вы есте цркви въ Кор: рнѣ..
Бга жива, вселюся внихъ и похожду, и буду имъ Бгѣ.
Нераздѣлимже себѣ, но вси въсоединенію и любви
прѣбудутъ. Всебо еже дхъ стый блгочтивымъ даетъ,
любовію совершается: начинается любовь здѣ въ мирѣ,
совершаетъ жеся на Нбсехъ.

Тѣмже оубо БРАТІЕ Возлюбивше другъ друга не-
поколѣбимо стоюще въ Вѣрѣ, и держите преданїа
АПСЛѢ, и Бгоносныхъ ѠЦѢ, стго ПРАВОСЛАВІА
ВОСТОЧНАГО, имже и научитесь. А самъ Гдѣ ншъ Іисъ
Хсѣ, Бгѣ всакаго утѣшенїа, да совершитъ васъ во всемъ: да
оутвердитъ и оукрѣпитъ: да вразумитъ и научитъ творити
волю егѡ, блгоугодно предъ нимъ.

Ѵмуже подобаетъ всакаа чѣстъ и поклоненіе съ Ѡцемъ,
и съ Стымъ Дхѡмъ,
Ннѣ и Присно, и въ вѣки вѣкомъ,
Аминь.

Здравствуйте ѿ Гсѣдѣ.

Року Бжго ахпа [1681], септ: өї. [19]

Мирон Сидорскій Прѣзви:
Блговѣщенс:

Иннокентій Винницкій

Єпископ Премыскій, Самборскій,
и Землѣ Саноцкой

Наука,
альбо способъ диспонуваня ся на смерть,
кождому Хрстіанину

✠ ѿ днѣ по на смѣрти. ✠

ѿдесть, на шѣ згѣдное: ꙗкоже бы шѣ
 до чаовѣка стѣворѣна и захована бы
 на ѿпадаго поратована, чѣрзъ зѣлвыны
 краминѣа. Ѿпѣтрѣ ѿгѣ стѣа дармо
 и работѣа мѣа, гдѣ бы егѣ зѣвѣти
 ѿучѣтнѣкомѣ хѣаа вѣчнѣи не мѣаъ.
 се тѣмъ хорѣи ѿбѣаживши, нехѣи тако
 и не вѣспѣаеи собѣ роутиаъ надѣи.
 и бѣгѣ вѣмогѣщѣи, и бѣгѣ самѣгѣ вѣаеи
 зѣвѣти хѣуетъ, и тѣа бѣт не ѿмѣниаъ,
 къ прѣ прѣка и зѣкѣнаа декларѣа наа.
 зѣкѣаа саѣбомѣ (ѿ нѣѣи зѣмаа мѣмо
 дѣтъ, саѣаеа же егѣ нѣкѣаи мѣмо не
 дѣтъ) боаа. гдѣ тѣа такѣ ѿнегѣ моѣи зѣ
 мѣаъ аъа, гѣаа гдѣ: ꙗко хѣтѣи мѣ
 нехѣи смѣрти грѣшнѣи, но еѣ же шѣратѣ
 гѣаа бѣи и жнѣи бѣти. ꙗ бѣжѣаеи не прѣ
 аѣаа дѣшнѣи тѣжкѣи и мнѣжѣеи грѣ
 шѣи попоаиеннѣи хорѣи прѣ ѿчѣаѣи,
 и тѣмъ егѣ до роуаѣи ѿ зѣаѣи (ѿ
 негѣ зѣаѣаи наа) прѣвоаѣаъ: нехѣи
 мнѣамнѣи тѣи егѣ не гѣаѣааъ поѣаъ.
 и бѣмѣаъ еѣбѣи жѣадогѣи тѣа тѣжкѣи на
 дѣтъ грѣхѣи котѣрогѣи бѣи дѣи вѣмогѣщѣи

X Г

ѿпѣсти

Наука, альбо способъ диспонована сѧ на смѣрть, каждому Хрстіанину

Любо и каждому чловекови, такъ хороуму, акѡ и здоровому, належит памѧтати ѡ смѣрти, которой неѡхоронѣннаѧ ест нужда, жадѣнь абѡвѣмъ, ктосѧ родиль, ѧко Декрѣтомъ панскимъ за грѣхъ первородный, Прародителѣй нашихъ, Адама и Еви накрытый. Зѣмла еси и въ Зѣмлю пойдеши, оуваровати сѧ немоглъ: Кто естъ члѣкъ, иже поживетъ и не оузритъ смѣрти: Енератомъ намъ всѣмъ ѡтомъ извѣствуеть ѡсалмиста, еднѧкъ ижъ члѣкъ хорый ближшимъ посполите розумѣетьсѧ быти смѣрти, нѣжели здоровый, дла того всемъ илѣ зможнаѧ, ѡ дочасныхъ рѣчахъ, на сторону оухиливши старана, ѡ тоѣ оусиловати повинѣнь, абѣ добре оумерти моглъ, на томъ абѡвѣмъ ѡстатнемъ живота ншѣго пунктѣ, всѧ вѣчнаѧ щасливостъ, и вѣчное нещастѧ зависло: Зачимъ ѧкѡ скорѡ постережетъ себѣ быти Человѣкъ хорый, въ небезпѣченствѣ живота, нехай стараетъсѧ абѣ збытечное Прїѧтелѣй, и сусѣдѡвъ ѿ себѣ ѿдалилъ навѣжена и розмовы, ѡ рѣчахъ свѣтовыхъ, а ѡсобливѣ порожныхъ, плачы, вздыхана, и ламентѧ домовникѡвъ своихъ, а оупратнулъ собѣ часъ волный до мыслей побожныхъ, и здорового сщѣенническаго напоменѧ слухана. Потомъ если нечинилъ за часу Тѣстамѣнту, нехай егѡ не ѡкладаючи оучинить, ѧкѡбы напотомъ черѣзъ непорѧдное ѿ оумерта межи сукцессорами смущѣнѧ

не учинилъ, и тым самым на дѣшу свою тажару не затагнулъ. Ежели кому що зосталъ виненъ, абы заразы предъ смертю досит оучинилъ, а еслибы для короткости часу до того прійти немогъ. Нехай въ Тѣстамѣнтѣ досытъ оучинѣна сукцессоромъ добръ своих накажеть, затым абы на поратована душѣ своей, ѡлужну по силѣ межи оубогіе роздалъ, албо роздати наказалъ, также на офѣры безкровныѣ, и иншіѣ Црѣковныѣ, дѣшѣ поратована, нехай тежѣ всѣ кривды, и оуразы свои, ѡ кого колвекъ бы ихъ малъ, зъ срдца ѡпускаеть. Прикладом Гсда нѣшего Іс Ха, Который за распынающих его на Крѣстѣ ѡ ѡпущенію молился, до Оца своего: мовачи: Очѣ ѡпусти имъ невѣдаютьбо что творять: абы такимже способом и ему ѡпущенно было: Поневажѣ тую неѡложную до грѣховъ ѡпущѣна Кондиціи, сам Збавитель нѣшѣ въ Млѣтвѣ своей положилъ, мовачи: Остави нам долги нѣша, ѡко и мы ѡсавлаемъ должниковъ нашим: Еслибы зась сам когѡ словом, або оучиком оуразилъ, нехай ѡ всего срдца покорнѣ ѡ ѡпущеніе просить, еслибы тежѣ щѡсѡ многимъ малодушнымъ трафлаеть зуважена блиско наступуючѡй смерти, збытечнаѡ онои боазнь хорого ѡгортивала, таковых противко онои зажити можетъ сродковъ.

Напередъ, нехай розмышляеть, же Бгъ есть найвышшим Паном Живота и смѣрти: а затым нехай оуважаеть, же дочасный той животъ ѡ него мѣлъ, который не сповинности ѡкои, але зъ ласки своей до тых часѣ дармо ему оузычалъ, и каждого часу колиса подобаеть, ѡко Бгу ѡдѣбрати можетъ: Нехай теды зъ справедливымъ Іѡвомъ цѣлѣ на его едину власную волю вдачным будучи добродѣйствъ спущається оумыслить и мовить: Гсдъ дал, Гсдъ взал, Буди има

Гсѣдне блсвенно въ вѣки, ѡкосѡ Пану подобало, такъ нехай станетсѡ: Потымъ можетъ собѣ розмышлати, же жаденъ не можетъ лѣпше знати, котрого часу належитъ намъ животь скончити, ѡко предвѣчнаѡ Бзскаѡ мдрсть; она засѣ ѡпочатку свѣта, тотъ теперешный термѣнь житїѡ твоегѡ преназначила; ты засѣ сам не можешъ знати, коли бы тобѣ лѣпше оумерти, бо теперѣ за ласкою Бжїею зѣ доброю Диспозїцею сумлѣна сходити зѣ свѣта придаетсѡ, а потомъ можешъ въ тажкїе забринутѣ грѣхи, и безъ жадногѡ оупаматанасѡ безъ поканїѡ, а що вѣдати еще ежели не наглою смертїю можешъ оумирати. Зачимъ дакуючи Бгѣ, за позволена такъ порадногѡ къ смрти приготована, мовѣ за Хмѣ Збавителемъ твоимъ, тыѣ которые онѣ въ Огородцу до Оца своего мовилѣ слова: Очѣ мой, не моя воля, но твоя да будетъ, албо зѣ Апсломъ: Мнѣ еже жити Хсѣ, а еже оумрѣти, приобрѣтенїе, аще оубо живемъ, аще оумираемъ Гсѣдеви есмы.

СРОДКИ, абѡ СПОСОБЫ
до захована терпливости належитой
въ тажкихъ болахъ хоробы.

Ежели бы засѣ такъ тажкїе въ хоробѣ прилучилисѡ болѣсти, жебы ихъ хорый лѣдво зносити могоу, а затымъ що многоу придаетсѡ до мручена противко ѡпатрности Бжїей, а часомъ и до распачи приходити, такъ тѣды въ таковыхъ болѣстехъ справоватисѡ повиненъ. Нехай воспоминаетъ собѣ на ѡныѣ солодкїе и збавенныѣ Ха Спсителя своего, до хвалы своей черезъ Крстѣ зывающогѡ слова: Иже хочете по мнѣ ити, и по мнѣ градеть. Отоже тыѣ сродїе болѣсты теперешной егѡ

хоробы, суть то Крѣстомъ, который маеть терпливѣ носити, абы правдивѣ Хрѣсту послѣдовати могль. Нехай оуважаеть собѣ тоѣ, що оуважилъ Апѣслъ, Ежели подобало такъ пострѣдти Ху, дабы вышелъ въ славу свою. Якожь хорый без терпливогѣ зношенѣ того то своихъ болестей Крѣста сподѣвал бы сѣ внѣйти въ славу чужую. Вправдѣ то признати могу, же болести хорогѣ, могутъ быти такъ срогѣе, и тажкѣе, же и кости самыѣ проникати могутъ. Еднакъ нѣгды не суть такъ тажкѣе, яко болести Хвѣи. Нехай помыслить и вспомнить собѣ, на оный кровавый потъ Панскѣй, которымъ зѣ самагѣ оуваженѣ наступуючої горкой муки, по всемъ Тѣлѣ ѡбланный былъ: Яко ѣ томъ воспоминаеть стѣе Евѣглѣе. И бысть потъ егѣо яко капля каплющаѣ на землю. Если на срогѣй боль головы оутискуеть. Нехай гланеть на Голову Пана своего, острогѣ Вѣнца Тернового гвалтовнымъ втисненѣмъ ажъ до мозгу зраненную. Если Персей и боковъ, тажкоб изнамагаетъ болѣзнію, нехай взываетъ на бокъ Збавителя своего, Копѣемъ ѡкрутне пробитый. Если на ѡстатокъ Рукъ и Ногъ, срогѣогѣ друченѣ вытерпѣти не змагаетъ. Нехай ѡбернеть очи свои къ Рукамъ и Ногамъ Панскимъ, ѡстрыми гвоздми желѣзными, къ Крѣсту ѡкрутне прибитымъ, а за тымъ зѣ великой горливости афектомъ нехай въ срѣцу своемъ мовить: Нѣсть рабъ болѣй Гѣда своего, аще Гѣдъ и Спѣситель мой толика за грѣхи моѣ прѣтерпѣ, колми пачѣ азъ пачѣ всѣхъ ѡкааннѣйшѣй, за моѣ беззаконїѣ: и за любовь Гѣда моего прѣтерпѣти, всѣ сїѣ ѡбдержашаѣ ма болѣзни не имамъ. Нехай за тымъ вспомнить собѣ на стрѣднїѣ стѣх Мѣнкоѣ срогѣе и незносныѣ, которыи свободными ѡ грѣховъ будучи, зѣ самой тылко горячѣй любви ку Збавителеѣи своему, доброхотнѣ и доблѣственнѣ

претерпѣли. Нехай оуважаєть оную горливую Лаврентіа ст: Архідіакона за Ха̑ стрдніа ѡхоту, котрый на жаристое оугла привазаный на Роштѣ и поставленный, ѡсобливал Бг̑у възсылалъ бл҃гдрственнаа, за таковый на себе респектъ и посѣщеніе въ стрдніи котрое за Ха̑ над всѣ иншіе щасливости болшое собѣ быти прекладалъ: Нехай вспоминаєть на ст: Первомучника Стефана, котрый межи градом камѣннымъ оумираючи, ѡ всякой болѣзни ѿ каменіа наносимой запомнѣлъ, тылко на самую любовь Бжїю, для котрой доблественнѣ тоє терпѣлъ. Паматаючи зъ егѡ любви ѡ ѡпущеніе оубивающимъ себе просилъ, мовачи: Гс̑ди, Непостави имъ грѣха сего, а за тым, нехай Пана своего покорне просить, абы щобы ему неоставало въ тых тажких егѡ болах, до терпливости тоєи зъ Пренастѣйшой Стрсти своеи, и зъ стрсти стѣх Мчїкѣ, ѡхотнѣ за негѡ пострадавших, исполнити рачилъ. Такъ оузброившиса и ѡбваровавши, противко тым потужным неприятелиа дѣшевнагѡ штурмомъ, боазни мовлю смѣрти, и нетепливости въ болѣстехъ, которыми онѣ часто ѡсобливе малодушныхъ срдца при смѣрти звыклѣ ѡбуревати, а потом нещасливую ѡ збавеню распачу низложивши, ѡ смѣрть вѣчную припровадити. Повинѣны хорый, южѣ волнѣйшим и безпечнѣйшим ѿ тых покус зоставши, взбужати въ собѣ афекты, и акты горливые; Вѣрѣ, Надѣи, и Любве къ Бг̑у. Единѣ за другим, без престани и оуставичнѣ. Поневажѣ тежѣ южѣ му часу на иншіе до прислуги Бжїей способу ставати не будетъ, иже тымижъ самими тропомѣненными цнотами, ѡакѡ над всѣ иншіе найвишшими, и Бг̑у найпрїємнѣйшими, и для того Бг̑ословскими ѿ цркви названными за провины нашѣ, и самымъ житіа нашего схилку досыть оучинити

справедливости Бж҃ей можемъ. Чого онъ щасливый бл҃го разумный г҃ста на собѣ дозналъ, гды зъ вѣрою Х҃а Сп҃сителя зъ статечною надѣєю и милости до него заволаъ. Помани ма Г҃ди, егда прїйдеши въ црствїи си. И заразъ пожаданную получилъ ѿповѣдь: Днесъ мною будеши въ Раи. А ижъ вѣра есть самымъ фундаментомъ збавена нашего, и безъ неѣ неподобнаа, (ѣкѡ нас ѡтом перестерѣгаеъ Апслъ, въ Глав: аї, къ Евреѡм:) оугодити Бг҃у. Дла тогож хорый, нехай всѣ и давныѣ вѣры своей Акты, котрыѣ коли колвекъ статечныѣ мѣвалъ и невонтпливыѣ Реассумовати, и свѣжныѣ зъ горливости, илѣ ихъ на тотъ часъ можетъ мѣти или болшую срдца своего выводити, стараеъса. Вѣрачи срдцемъ и визнаваючи оустами. Ижъ Бг҃ъ Всемогущїй оногѡ зъ нѣчогѡ створылъ, на подобенство и выѡбражена свое, и оучинилъ то не спотребы ѣкои, бо предъ створенамъ свѣта, безъ Аггловъ и людїй, и вшелакого створена ѡбыйтиса могъ, и ѡбходилъ, и ѣкѡ нѣчогѡ ему до нескончноѣ и непонатоѣ его щасливости не доставало, такъ зъ створена и бытности оныхъ, нѣчогѡ тежъ доней не прибыло, алѣ зъ щегулной то своей оучинилъ доброты. Ведлугъ котрой оучастниками насъ щаста вѣкуистагѡ, и Блслвенства своего мѣти зезволилъ. Же оучинилъ его дѣдичемъ Кролевства Нбснагѡ: Же оупадлого за ѡшуканамъ шатанским, и въ неволю его адскую, дла грѣху первороднагѡ доставшагѡсѡ: Кровїю Сн҃а своего Пренайдорожшую през срогїѣ муки, на Пренайстѣйшому ТѢЛѢ зъ Пречстоѣ Панны принатымъ поднятїи ѡкупилъ: Же въ грѣхи смѣртелныѣ многїѣ, и повшехныѣ незличоньныѣ впадающому, и през нихъ вѣчному ѡсужденїю повинному въ рукахъ сщ҃енническихъ zostавилъ ѡпущена,

и вшелакїе дшїевныє хоробы въ скарбници Црковной досвѣдчоныє збавенныхъ САКРАМЕНТѢВЪ заховаль лѣкарство: же повыстю предъ вѣки замѣронногоу часу до котрого тотъ видомый свѣтъ стоати маеть. Прїйдетъ на судъ живыхъ неоумерлыхъ, и каждому ведлугъ заслугъ, або вѣкуистою хвалою, або нескончнымъ платити будетъ каранамъ: Вѣрачи тежъ и тоє все що едно колвекъ намъ Пнѣ презъ Апслоуъ стѣхъ, Вызнавцовъ, и Учтлѣй Црковныхъ къ оувѣреню подалъ, и ѡсвѣдчаючиса зѣтымъ предъ Нбѣмъ и землею, же за тую Вѣру, и Кров свою если бы потреба оуказовала вылити есть готовымъ: Такъ теды заложивши непорушный Вѣры фундаментъ, таковую оуже нанюмъ повиненъ собѣ будовати невоптливую надѣю, же Пнѣ найвышшый который дармо нѣчогѡ не чинить, бо даремное безъ належитогѡ послѣдствующаго skutku чыненїе, есть нерозсудку знакомъ. Бгѣ зась Всемогушїй есть найвишшюю мдрстїю нескончною; и нѣгды ѡмылитиса немогучою, зачимъ и тыє которыеса намъ наименьшими межи неищетными створена различїемъ здають рѣчы, якѡ то одной мушки, одного робачка створенье и захованье недостиглои мдрсти своей респектомъ Бгѣ всемогушїй чинить и справуетъ. Чомуса Проркъ Црствующїй по долгомъ оуваженю слѣдѡвъ Прмдрости его зуполне пошлаковати не могучи, великимъ знатый подивїнамъ, заволаъ: Якѡ оудивиша са дѣлъ твоа Гѣди, вса премдростїю сътворил еси: Если теды одной бѣдной мушки, одного робачка створенье и захованье, не есть оунего даремное, але онъ самъ тылкѡ вѣдаетъ, на що згодное: Якожъ бы ѡколо чловіка сътворена и захована ѡкупена оупадлого поратована, черезъ збавеные Сакраменты: Опатрностъ его збавити

и оучастикомъ хвалы вѣчной немѣль. Тое тѣды хорый оуваживши, нехай таковою не вонпывою собѣ ростиль Надѣю. Же Бгѣ всемогущій, и егѡ самого власне збавити хочеть, и таа есть не ѿмѣннаа, разѣ през Прорка Іезекінаа декларованаа Бзскимъ Словомъ (а Нбѡ и земля мимо идеть, словесаже егѡ нѣколи мимо не идуть) вола, гды там такъ оунего мовит: Живу Азѣ, глѣть Гсѣдѣ: Іакѡ хотѣнїемъ нехощу смѣрти грѣшнику, но еже ѡбратитиса ему и живу быти. И ежелибы непрїательдушный тажкост и множество грѣхѡвъ пополненныхъ хороуму предъ очи ставил, и тымъ егѡ до распачи ѡ збавеню (що въ негѡ звычайнаа) приводиль: Нехай бынамнѣй тыхъ егѡ не слушаеъ покусѣ: Нѣмашѣ бѡвѣмъ жадногѡ такъ тажкого на свѣтѣ грѣху котрого бы Бгѣ всемогущій ѡпустити немоглѣ чловекови, за негѡ щире жалуючому. Нѣсть грѣха побѣжденщогѡ члѣкѡлюбїе Бжїе, ѡпевнаеть насѣ Писмо стѡе, до тогѡ всѣ грѣхи хочѣ не вѣдати ѡкъ многїе въ личбѣ пополненные суть предъа скончонные, а Млсрдїе Бжїе нескончонное. Іакѡжь бы скончоннаа рѣчь нескончонную перевытажити мѣла. Вѣдаемѡ тежѣ добре, и вѣримѡ, ѡкъ Гсѣдѣ нашѣ Ісѣ Хсѣ, за всегѡ свѣта грѣхи дшѣу свою положиль, такъ и всегѡ свѣта грѣхи ѡпускаеть, а если цѣлогѡ свѣта грѣхи ѡпускати можетѣ: чемужѣ бы едного тылко хорогѡ грѣхѡвъ ѡпустити немоглѣ, южешѣ бы са то нанемѣ самымъ скоротила, ѡкъ мовить Писмо ст: Рука Гсѣднѣ. Нехай тѣды жалуючи за пополненные грѣхи свои, цѣлую ѡпущенаа оныхъ надѣю въ щегулныхъ горкой Муки Панской заслугахъ, (бѡ въ своихъ оусправедливленѣхъса трудно оуфати, нѣша правда подобнаа есть. По Іеремїа Прорка словеси: рубищу жены мѣсачной поверженному предъ Гсѣдемъ) покладаетѣ.

Оуважаючи же для неї самої, оному всѣ будуть
випущенніє согрѣшенїа, маючи вѣтымъ неомыльное
Наперстника Гѣдна, и возлюбленнаго Учѣнка, въ По-
сланїи соборномъ, въ Главъ: вѣ. [2] оупевнена, тими словы
выраженное. Аще кто съгрѣшитъ, оутѣшителя имамы, то
есть: посредника и оублагателя Хвѣ Праведника, и той
есть очищенїе во грѣсѣхъ нашихъ, и не во нашихъ точїю,
но и во всего Мїра: А такъ оуже хорый оутвердивши
собѣ непохибную грѣховъ оутпущена Избавителя
своего, въ заслугахъ муки Панской Надѣю, Нехайже за
тымъ цѣлымъ срдцемъ, во всеа душѣ, и во всего помышленїа
своего ку млсти Бгѣ обернеться, дакуючи ему оупрейме
такъ за невымовные добродѣйства его, и незличонные
которыхъ и нигды не заслужилъ, ѣкво и за тоє же
заслужонные вѣчной муки зъ щегулнои добротливос-
ти свдѣй, для которой едиnorodнаго своего за випущена
нїше на смѣрть выдати неборонилъ, намъ випущаетъ: А за
тымъ нехай на собѣ такою горливого любви афекту
вымагаетъ Резолюцїи. Ижъ ежелибы Пнѣ найвышшїи
при животѣ его дочасномъ заховати еще зезволилъ.
Волѣлъ бы рачей тисачукротъ ганѣбную поднати
смѣрть, анѣжели его наименшимъ грѣхомъ, во того часу
образити. Стаковой ревнивой ку Бгѣ любви, звиклься
тежъ въ срдцахъ людскихъ родити ревнивый за грѣхи
попольненныє жаль: гды глубокую оуважаючи консиде-
рацїею, же такъ невымовне добротливого Пнѣ, для
едныхъ марныхъ свѣтовыхъ облудъ, для мимоходящихъ
тѣла и очу пожадливостей, спорожной хвалы свѣтовой
ображали: Которого рачей за такъ великїе добродѣйства,
над все що едно можетъ быти, найпожаданшого,
и найкоханшого, над самую наветъ дїшу любити
належало. И таковой то жаль называется правдивою

скрухою срдчною жаловати за грѣхи: не для боазни пекелных мукъ, не для оутраченѧ Нбсныхъ роскошей: але для того самого, же Бгѧ Всемогущего Чловекъ, так добротливого Пнѧ своего ѡбразилъ. Алеже мы сами въ собѣ мѣры такового жалю, который бы за правдивую и достатечную скруху ѿ Бгѧ мѣлъ быти приатымъ, оуважити не можемъ: толкъ тотъ сам вѣдаетъ и оуважаетъ, которого и не съдѣланна нѣша еще очи видать, для того найбезпечнѣйшаа рѣчь тотъ свой за грѣхи жаль поддати през Сповѣдь сѣую под владзу ѡпущенїѧ грѣховъ въ рукахъ Сщѣнъническихъ ѿ Збавителя нашегѧ зоставленъную, и Панскимъ его оупевненъную словомъ мовачимъ: Елика аще раздрѣшите на земли, раздрѣшенна будутъ и на Нбеси: Нехай тѣды хорый иле можетъ, ѿ повзата розуму грѣховъ пополненныхъ запаматати на память собѣ оныи ѧкъ наипилнѣй зъ ѡколичностями, часу, мѣстца, и особѣ, тыежь самыя грѣхи ѡтажаючи, приводачи оныя сщѣнникови, ѧкъ найдостатечнѣй ѡтворить, и ѡ ѡтпущенѧ оныхъ ѧко найпокорнѣй оупрашаетъ. Тое собѣ черезъ статечную вѣру въ мысли становачи, же Збавитель его невидомѣ при Сщѣннику стоачи Сповѣди слухати, жаль за грѣхи прїймовати, и з оныхъ его посполу зъ сщѣнникомъ роздрѣшати будетъ. А такъ ѡчистивши дѣшу свою през сповѣдь, хорый нехайса затымъ вшелоко старати Найстѣйшого Сакраменту Евхаристїи, на такъ великую и небезпечную вѣчности, въ которуюса маеть пустити дорогу. Дорогу воздушными разбойниками, ѡ которыхъ Апсль къ ефѣс: зачъ сѣв. [232] воспоминаеть: Нѣсть нѣша брань къ плоти и крови, къ духовомъ злобы подъ Нбснымъ: зовсѣхъ сторонъ ѡточенъную, а то для того, же коли Пнѧ Найвишшего въ найстѣйшомъ Сакраментѣ принатого

будемъ мѣти въ дѣши своей и притомноѡ. Ужеѡа тыхъ розбойникѡвъ боати неможеть, и овшемъ безпечне можетъ речи зъ ѡальмистою: Не оубоюѡа зла ѡакѡ ты съ мною еси, Гсдь мнѣ помощникъ и неубоюѡа зла, Гсдь мнѣ помощникъ, и азъ возрю на враги моѡ, и дла тоѡи то самой причины и найѡтѣйшїѡ люде безъ збавенного того Сакраменту Евхаристїи, въ дорогу вѣчности пуцатисѡ нехотѣли. Але ст: Златоустий, зъ рукъ стыхъ Апслѣ Петра и Павла, ѡтаѡ Мрїѡ Магдалена, зъ рукъ ѡго Маѣимиѡа Епсѡа Массимискаго. Навѣтъ самаѡ Пренайѡтѣйшаѡ Панна зъ рукъ Снѡа своѡго а Збавителя нїѡго, тотъ Сакраментъ принавши, на тамъ тотъ свѣтъ ѡходили, аже Остатнее Помазанїѡ, ѡ Апслѡвъ ст: ѡрдинованѡе, або еслиѡа бы такъ Гсду Бгѣу подобало, хорый за принатамъ ѡного до першого прїйшолъ здорова, або слибы му рачей треба было оумирати. Грѣхи ему поточные ѡпущенны были, нехайже хорый и ѡтого Сакраменту прината ѡтого, дла помененныхъ ѡбодвохъ причинъ постараетъѡа, и такъ добре збавенными ѡбъварованный Сакраментами. Нехай безпечне въ тую дорогу вѣчности въ Има Бжїѡ готуетъѡа, съкотною Диспозыцїѡю въ той малой Науцѣ поданной оумираючи кождый Хрѡтїанинъ животъ вѣчный неѡмилне ѡдѣдичит, АМИНЬ.

Грегори Команецкій

Пункта потребный казнодѣемъ

Казанѣ на погребѣ наглѣ оумерлого

Ѹ на **Потрѣбѣ**

мо, можаѹи: **С**ъ стѣми ѿпокои хрѣ
 ѿшѹ раба твоего ѿмѣх; ижеже нѣ
 болѣзни ни тѣчани ни воздыханіа: но
 жизнь безконѣчнаа. Который естєсь
 славыиый, сзѡщѣмъ и съ стѣмъ дхѡмъ.
 ѿтѣ и прѣно иже еѣки еѣко ѿминь:

ПѢНИЗЯ ПОТРЕБНЫИ КАЗНО

дѣмъ, ѣскаруѣ, наместѣ, соѸ.

Инстѣлаторе, приразвѣннѣи дѣи Ѹ
 тѣа, жалѡснѣ со нахѣ Ѹпохѣдѣти еѣ
 дѣхъ: мѣжи которѣми еѣдѣ мѣрши Ѹѣи
 тѣѡ нѣи цѣковнѣи: которѣи наѣмъ вѣли бѣжѡ
 оѣдѣан. и тѣи вѣнѣтѣи што наѣ наѣомъ сѣдѣ
 потѣѣти мѣло. ѿмѣи нѣхъ Ѹѣмѣианѣи инаѣ
 нѣи гѣдѣан; ѿѣко самъ гѣѣ моѣитѣ: жѣ
 наѣи

**Пункта потребныи казнодѣемъ,
въ Скарзѣ, на листѣ соѣ [279]**

Инстигаторове, при разлученіи дѣши ѿ тѣла, жалоснѣ
са на нас ѡповѣдати будутъ: межи которыми будут
першіи Оучителіе нѣши Црковный: которіи намъ волю
Бжїю [п]ѡвѣдали, и тоѣ вшитко што нас на томъ судѣ по-
ткати мѣло, а мы ихъ оупоминанем и на[у]кою гордѣли;
яко самъ Гсѣдь мовить: же на жида Мойсей жаловалса
пред Бгѡмъ ижъ ему не вѣрили и напоминана его не слу-
хали: А если наши Оучителіе еще на Земли жити будутъ,
теды тую жалобу на них Агглі ихъ положат.

Повстануть на насъ на ономъ судѣ и тыи, которыхъ есмо
добрыи приклады видѣли, або ѿ нихъ слыхали, и чита-
ли; яко самъ гсѣдь мовит ѡ Ниневитчикахъ: и ѡ Савелїи
Кролевой: и реку: Лацно тым было зъ грѣховъ повстати:
и покуту чинити, нижели намъ, слушнѣ ихъ Пане поту-
пити можешъ на мученїе: Повстануть на нас и ѡныи,
которым есмо шкоды и кривды чинили; або если еще на
земли живутъ, Агглі ѡ нихъ жаловатиса будутъ, и такъ
са будутъ скажити стѣи Бжїи, тотъ въ нѣдлю робиль, на
оутрѣнее набоженство до цркви не ходиль, Евгліа стго не
слухаль: ѡбразовъ стѣихъ не шановаль, и не кланалса
имъ: лежалъ въдому яко мртвый, и будутъ еще мови-
ти: тот выдеръ тотъ забиль, тот межу переѡралъ той стго
не сватиль, ни службы Бжѣй въ свата не закуповаль,

ани сщениковъ твоихъ Гѣди не слухалъ, ани ихъ шановалъ, ни оубогихъ твоихъ не кормилъ, ани напоилъ: Ни за оумерлыхъ родичовъ своихъ памяти не чинилъ, иншихъ здражалъ: десятины фалшивыи давалъ, духовнымъ на просфуры зъ земли своей которую если ему Гѣд оуживати позволилъ не давалъ, ни десяти Заповѣдей твоихъ не выполнялъ, и вшитку науку сщеническую низачъ собѣ важилъ, и мовилъ; Нѣтъ грѣха коло хлѣба въ свато робити. Отожь теперь Хлѣбъ на земли зоставилъ, ничъ собѣ нимъ доброго не справилъ, и ту зъ порожнимиса руками предъ тебѣ гѣ ставилъ. О Бжѣ млстивый, ѡкѣй въ той часъ перестрахъ на гвалтовниковъ Закону Бжѣго будутъ.

На оостатокъ и дѣаволи кричати будутъ мовачи: Ни коли еси намъ Панѣ, такой ласки не показалъ; ѡко тому грѣшникови. Дла негось са на земли родилъ: дла негось працювалъ: дла негось терпѣлъ преслѣдована, и раны, и смѣрть спросную на Крстѣ прѣлесе, и его еси пренастѣйшимъ тѣломъ своимъ кормилъ, и пренайдорожшею кровѣю напоилъ: а онъ преца волѣлъ намъ злостѣи нѣшихъ допомагати, нижели заповѣди твои выполънати: нехайже намъ и потуплѣна въ тѣ пеклѣ допомагаеъ.

лист: рѣа Ещѣ и такъ дѣаволи жаловатиса будутъ, мовачи: ѡ
[171]: судѣсправѣдливый: много еси доброго чѣлкови оучинилъ; бо малыи и легкѣи рѣчи до выполънѣна подалъ еси ему, которыми бы къ тобѣ милостъ и чѣсть показовалъ: што абы охотнѣ выполъналъ, далъ еси ему и внутрнюю ласку твою, и верхнеи много помочи: котораа достоинствъ вшиткого створѣна переходитъ, ѡ засъ ему николи жадного пожитку не приносилъ: и къ воли его ничѣмъ не

въчинилъ: але и ѿвшемъ до его шкоды вшиткихъ емъ причинъ гладалъ. Не росказовалемъ ему, алем радилъ: и то не лацно: тажкую прикрую и трудную мою службу: не ѿбѣцовалъ ему заплаты иншей, толко огень вѣчный, а онъ тобою згордѣвши, до мене присталъ: и мнѣ ѿдалъса: пошарѣпавши на собѣ ѿбразъ твой сѣтый, а мой спросный на себѣ вложилъ: и што ѿ ему тихо и темно намѣнилъ то онъ заразъ ѿхотнѣ выполнилъ. Нехайже Гѣди ѿ тебе затое възгорѣженный, а и мнѣ присуженный будетъ, бо мене слухалъ, мнѣ много служилъ, за мною ходилъ и мене презъ бабы, и през шепты ихъ гладалъ: абы емъ ему рады и помочи додавалъ.

* * *

Иакихъ бы нам потреба прїателѣй, на оный часъ мѣти, Лист хѣи гды дѣша вышедши з тѣла, нагаѣ и не оузброенаѣ сама [668]. една межи сродїи войска непрїателскїи внїдет, ѿ которыхъ теперъ быса старати, поневажъ ѿталѣ никого зъ собою въ товариство поати не можемо абысмо зъ нихъ мѣли по смѣрти прихилныхъ прїателѣй: которыхъ бы намъ тошницу, сиротство и оубоство нїше, которое нас тамъ поткаеть потѣшили; а през войска дѣмоньскїи безпѣчне перепроводили.

Напред будутъ намъ въ оный дѣнь лютый: ѿко добрыи прїателїе и Патрони, сѣтии оугодници Бжїи, тїи въ которыхъ свѣта службы сѣтии закупуемо, имѣ ихъ сѣтое призываемо: и сѣта ихъ шануемо, офѣры до цѣркви носимо: Іерееѿвѣ дѣховныхъ на Памати въ дома свои призываемо: и ѿлмужнами нищихъ въспомагаемо, такъже и Аггль сѣтый хранитель, каждого зъ насъ

допоможеть намъ: кды днь егѡ то ест Понѣделокъ въ мѣлтвахъ и въ постѣхъ заховаймо, без вонтплѣна прїателѣй з них, при смѣрти мѣти будемо.

Еще намъ будутъ помощными въ днь оный дѣши преставльшихся въ вѣрѣ хрѣстіанской продѡковъ нѣшихъ: которыхъ мы жиючи на семъ свѣтѣ, мѣлтвами, службами сѣтыми, и ѡлмужнами вызволили. Убогїи тежъ телесныи и дѣховныи сѣщенници, намъ до помочи прибудутъ, которыхъ мы ту въ потребахъ, и въ оубоствѣ ратовали, и которыхъ есмо до побожного житїа и до спасенїа приводили, ѡбачат ѡни нас тамъ и до нѣшего ратунку зъ нѣба прибѣгнутъ.

На ѡстатокъ и тымъ собѣ поможемо, коли покаѣмося ѡ злыхъ дѣлъ, и часто ихъ предъ намѣстниками Бжїими: то ест сѣщенниками ѡскаржати будемо, зупольную сповѣдь ѡправуючи, и жадного бы найпроснѣйшого оучинку не таачи, бо ѡни мають моцъ ѡ судїи справедливаго грѣхи ѡпущати, и прощенїе давати, ѡ которыхъ оувольнившихся презъ сповѣдь сѣтую, зостанемо сѣнами цѣрствїа нѣснаго, и прїймемо товариство съ сѣтыми избранными Бжїими въ вѣки вѣкомъ, Аминь.

Казанє на погребѣ наглє оумєрлого

Бдите и молитєса бо нєвѣстє вонжє час снѣ члѣскій
приїдеть.

Боачиса нєгдись кролючій проркѣ Дѣдѣ наглої
смѣрти, так до гсѣа Бга мовиль, и волаь: Скажи ми
гсѣи кончину мою и число днѣй моихъ кое єсть. А гды
такъ волаючи молиьсѣ, оучуль з надхненѣ Дха стго
ѡповѣдь и рек: ѡто Панє падію помѣраны положиль
єси дни мои, и кшталть мой ѡко ничтожє пред то-
бою єсть. А гды такъ єсть, що на ѡко часто бачимо
Хртїанє милый, слушнє а оуставичнє, на тоє памѣтати
маєш, и пилно молитисѣ. Гдыжѣ нє вѣдаємо жадєнь зѣ
нас доконченѣ тутєшнєго живота нашєго: Гдыжѣ о то
пилнє проркѣ Дѣдѣ просиль Га Бга нѣшєго а нє моглѣ
цалє того оупросити. А чємуж то: А то для того; жє
гдыбысѣмо вѣдали. Заистє великаѣ єсть въ той мѣрѣ до-
брот и милосєрдїє Га Бга нѣшєго.

Найпервѣи то чинить для того, абысѣмо нє ѡкладали
покуты днѣ за днѣ. Бо по смѣрти нє будєт часу до
покуты, ту животь або набытый або оутрачєный
бываєт, ту єст час до змилованѣ сѣ, а по смѣрти будєть
час до справєдливости, и до заплѣты каждому вєдлугѣ
оучинковѣ єго. Оуховай ги бжѣ. Бѣда нам которїє поку-

ту ажъ на остатній степень ѿкладаютъ: нѣсть мѣсти не сотворшимъ мѣсти.

Повторѣ затаилъ намъ Гѣдъ Бгѣ годину смѣрти, абысмо ласкливыми не были, вѣдаючи термѣнъ и конецъ певный живота нѣшего, бо смѣрътѣ каждому страшна естъ. Страхъ смѣрти надъ самую смѣрътѣ естъ страшнѣйшій, ѿколь натуральнымъ ѿбычаемъ люде лакаются смѣрти, а то для того, же естъ ѿ дѣавола выпроважена на свѣтъ, бо ей Бгѣ не сотворилъ, але презъ заздростъ шатанскую на свѣтъ пришла.

По третѣ чинить тежъ Гѣдъ Бгѣ для того абысмо его ѿ щасливое сконана тымъ пилнѣй просили: абы насъ смѣрътѣ на жадномъ грѣху смѣрътелномъ не застала: Чинилъ то Мойсей Пророкъ мовачи: Панѣ научи насъ, яко маємо ѿбличити дни нѣшѣ, абысмо привели къ мудрости. Тоежъ чинилъ и Діѿнисіе Сѣтый, который що днь Гѣду Бгѣу такъ мѣлилсѣ, мовачи: Гі Іс Хрсте ѿстатнее слово твое на Крѣстѣ, нехай ѿстатнимъ словомъ моимъ будетъ въ той свѣтлости, а ижъ такъ естъ. Оузнавайможъ теда тую добротъ Бжѣю къ намъ, Покуты не ѿкладаймо, просѣмъ Гѣда Бгѣ, ѿ щасливое, а презъ оуставичное розмышлѣна смѣрти, смѣрътъ собѣ товаришкою чинѣмо, теда намъ гды прѣйдеъ бынамнѣй страшную не будетъ. Въ другой части оповѣмъ слухачѣ побожнѣи: що намъ потреба чинити, абы насъ смѣрътъ гды прѣйдеъ знашла готовыми.

Три рѣчи розказуетъ намъ Хсѣ Пнѣ абысмо ихъ въ памяти мѣли, Першую замыкаетъ въ томъ словѣ, бдите то естъ чуйте, або стережитесѣ. О прѣнайсладшій Ісѣ, а когожсѣ стережи маємо; стережѣмъсѣ наймилшій Хрѣстіанѣ: ѿбжирства и пѣанства, бо то суть два выступки барзо злыи: которые забиваютъ душу и тѣло. Пѣанство и ѿбжирство ни до чого доброго не естъ способное,

бо члвкв гнѹснѹмъ чинитъ предъ Бгѹмъ и людми, и до
вшєлакихъ грѣховъ приправуєтъ: а ꙗко Ієронимъ ст: мо-
витъ: Нє такъ огнь Єтны горы, Земля Вулканова палаютъ,
ꙗко молодостъ обжартаа, що видачи людє побожныи,
Плѹнствомъ и обжарствомъ гнушались, нє тылко Хрїстїанє,
алє и поганє. Цицеро повидѣлъ; Тылко маю исти,
и пити, абы были силы посильныи, а нє ѡбтаженыи.
Аристотелєс тежъ Поганскій философъ написалъ: Мало
ижь бо прирѹженъ на малѣ перєставаєтъ. Видачи
то Єпамѣнондєс Тебанусъ мѣрнє оуживалъ. Бо буду-
чи ѿ єдного сусѣда на Вєчєру Запрошєный, а видачи
на столѣ много потравъ роскошныхъ, розыгнѣвальсѹ
и пошолъ прєчъ, мовавъ тыє слова: Ямъ то розумѣлъ
жє сѹ ты ѡ рєчи бгѣи стараєшь, а ты ѡ земныхъ
роскошахъ мыслишь. И повторє ѡ Плѹнствѣ що рєку.
Тое розумъ и бачєна члѹку ѡдѣймуетъ, ѿ добрыхъ
и оуцтѣвыхъ рєчѹ ѿводитъ, а до непристойныхъ вєдєтъ.
Жалосный прикладъ споминаєтъ Августинъ ст: ѡ єдномъ
сыну, который оупившись ѿца своего Кирилла забилъ,
зъ маткою бєрємѣнною грѣхъ содомскій пополнилъ.
Двѣ сєстры жє ємѹ нє хтѣли быти поволныє смрѣлнє
ранил. О жалосный и всего свѣта ѡплаканный сѹ, нє
помнѣлєс на тѹи слова, Стерєжѣтєсѹ. Алє и тєразъ
на тоє бачѣна нѣмаш. Зѣзды и схацки Погребовѹи
мѣлибѹсѹ ѿправовати въ Побожности въ розмышлєню
смрѣти: а тѹи нѣчого иншого єдно ѡбжирства, и плѹн-
ства за собою приводатъ, зѣ чого звады вызыванѹ на
поединки, нєрады, забойства наступуютъ, то першаа.

Другаа рєчъ замыкаєтсѹ въ томъ словѹ, Чуйтє: ѡ єтаа
а потребнаа цнотѹ: що єстъ чути, ничего иншого нє
єстъ, тылко зъ боязню Бжїєю справовати збавєна своє,
и быти завшє готовымъ. Чуєтъ той члѹкъ, который зна-

ючи на себе грѣхъ смертельный, въ часъ сѧ до покуты оудаетъ. Чуетъ той, который маючи непрїателя, вчасъ сѧ еднаеть зъ нимъ, поки суть ѡбадва въ дорозѣ, то естъ на томъ свѣтѣ: боѧчисѧ, абы зъ нихъ непрїатель которого не подалъ судїи, а судїѧ потомъ не подалъ егѡ слузѣ, и былѣбы въверженъ до вѧзена вѣчнаго. Чуетъ и той который скривдивши кого, вертаетъ ему, кому що фалшемъ взалъ, и контентуетъ его, и иднаетъ, абы на него никто не плакалъ, бо южъ то ѡстатнаѧ, гды по смерти проклинають. Або если кривдилъ людей оубогихъ; ѧкожъ таковой чѣлкъ маєтъ быти збавленный. Чуетъ и той который не чекаетъ хоробы, до сповѣди сѣтой до найсѣйшаго сакраменту, ѧко найрихлѣй прибѣгаетъ. Чута таковое обѧснаетъ Хсѣ Пнѣ подобенствомъ взатымъ ѡ Гсѣдрѧ Евѣлскаго, который поручивши роботу слугамъ своимъ, розъсказуетъ абы чули, прето же не знаютъ коли прїидетъ, ци зъ вечера, ци въ полночи, або ѡ куруглашенїи, альбо споранку. Намъ то естъ примовка, бо и мы не вѣдаемо часу, анѣ години, гды Хсѣ Пнѣ прїидетъ, а такъ завше чуймо. Нехайсѧ намъ здаеть, иже Хсѣ Пнѣ, ннѣ прїидетъ судити всему миру, и заколатаетъ абысмо ему натыхъ мѣстъ отворили. Сѡ ѧкъ васъ на томъ свѣтѣ такихъ много которыи чути не хочете: Волаемо на васъ, чуйте, ѡбачтесѧ; ѡповѣдаемъ вамъ правдивыѣ слова Бзѣскїѣ: презъ пророка Ісаїю, въ главѣ а. [1] ѡписаныѣ, Измыйтесѧ и чисти будете, не тылко водою, але и слезами, ѧко Прорѣкъ Двѣдъ обѧснаетъ мовачи. Ложе мое слезами моими постелю мою ѡмочу. Измытисѧ и чисти будете, ѡмиѣте лукавство ѡ дѣшъ вѣшихъ предъ очима моима. Прѣстанѣте ѡ злостей вашихъ научитесѧ добро творити, то естъ прѣстанѣте ѡбжирства, пѧнства, прѣстанте Вшѣтѣченства, Драпѣства, Кривоприсаства,

Забойства, Ложнаго свѣдоцтва. Престанте чарована, Ворожбитовъ, восколѣiovъ. Престаньте и вшѣлаких грѣховъ, въ Законѣ Бжѣмъ заказанных. Другъ друга нелестно возлюбѣте, кайтеса грѣховъ своихъ. Постѣте, ѡлужну давайте, мѣлты творите, въ домъ Бжѣй приходѣте. Подорожныхъ до домовъ своихъ примуйте; оубогихъ накармлиайте, нагихъ одѣвайте, ратунку просачихъ въспомагайте, хорыхъ навѣжайте, мѣртыхъ погрѣбайте, въ вазеню сѣдчихъ свободите. Гнѣвъ ѡпущайте, другъ друга не ѡклеветуйте не ѡсуждайте, и аще будутъ грѣси ваши ѡко червлени ѡко багряни то ѡко волъну оубѣлю ихъ, оуста Бжѣи мовили тые слова. А васъ тое ничего не ѡбходить, не хочете слухати слугъ и пересторогъ Бжѣихъ, а хотай тымъ часомъ и слухаете, але мало добрыхъ дѣлъ творите, ѡко хрѣстіаномъ належитъ. Вамъ ти то горше будетъ, Прїйдетъ ли Хсѣ Пнѣ, на енералный судъ, теды спачими васъ найдетъ, то естъ грѣшными, недбалыми, ѡ дѣшевномъ своимъ спѣсенїи, карана не мовлю срогого, але вѣчного, пекелного, принамнѣй боатиса можете. Гсѣди Бжѣ дай вамъ оупаматана, то другаа речъ.

Третаа замыкаеться въ томъ словѣ: молитеса. Не безъ причины того Гсѣдъ Ісѣ Хсѣ доложилъ. Сила таковыхъ естъ на томъ свѣтѣ, што чуютъ, але на злое а не на доброе. Не спатъ по цѣлой ночи паницѣ, танѣчницѣ, Розбойници, Вшетечници, Чаровници: Неспатъ по цѣлой ночи незбожнии Лихварѣ, рахуючи, и сумуючи несправданный взыскъ свой, а ѡ мѣлтъѣ и добрыхъ оучинькахъ мало коли и помыслать. Встаютъ Розбойници въ нощи Злодѣе, не для мѣлты але для битвы, абы крали и розбивали ѡ проклатая чуйности, таковыхъ всѣхъ вышъ реченныхъ безецныхъ сваволныхъ, Хрѣстіанинови чути и молитеса

потреба. Паматаючи на то що Хс Пнѣ въ Евѣлїи єтомъ Приказаль. Чуйте и молитеса, бо не вѣдаєте въ который час Снѣ Члѣскїй придетъ, судити всему свѣту. Кого въ ѡкихъ справахъ смѣрть зарветъ, въ такихъ єго Гсдѣ Бгѣ ѡсудить. И по вторе тежѣ для того молитеса, ижѣ напасти на насѣ ѡ всюду приходатѣ, а молачиса мовити, Не введи насѣ въ искушенїе, то єсть: Сохрани насѣ Гї ѡ всакїа напасти, поневажѣ грѣшни єсмо вшитци. Тєды молѣмоса мовачи, ѡпусти намѣ нашѣ вины, Панє неѡходиса з нами, ведлугѣ великости грѣхов нѣшихъ, а не ѡдавай намѣ ведлугѣ неправостей нѣшихъ. Помочи Бжѣй потребуємо всѣ. Тєды волаймо зѣ Двѣдомъ єтымъ. Панє Бжѣ не ѡмѣтуй насѣ, ѡ ѡблича своего, и дѣха твоего єтго не ѡвимуй ѡ насѣ. Щасливого сконана вси собѣ живчимо: волаймо з Дїѡнисїємъ єтымъ Панє гды южѣ не буду болше моглѣ мовити выслухай ѡстатнее сєрдца моего вздыхана, а Панѣ не ѡмешкаєтъ въ томъ вшиткомъ.

Братъ тыжѣ тотъ которого днес видимо, и до гробу ѡдаємо, ачѣ оумєрѣ наглє алє живота былѣ побожного. Вѣдайте жє до цѣркви и до оуживана пренайсѣтѣйшаго Сакраменту, нигды не ѡмешкаль, не вѣдаю єсли бы зѣ кимъ въ гнѣвѣ жити мѣль. Зачимъ ѡ збавленю єго вонтпѣти не можемо. Гдыжѣ ѡко оучѣтелїє црковнии моватѣ: Не оусмотруєтъ Гсдѣ Бгѣ въ людєхъ ѡко з свѣта, ци славнє, ци поволнє, ци наглє сходатъ, алє ѡкими сходатѣ. Милосєрдный Гсдѣ Бгѣ, маєтъ пилное ѡко на своихъ, жє можетъ и в той часѣ, гды дѣша наглє выходить, Дѣхомъ єтымъ чѣлка ненѣдznego посилити, абы мѣль бачєна на душу свою, що мы видачи наймилшїи Хрѣстїанє, стережѣмса таковыхъ рєчїй, которыи намъ до дѣшевнаго спсѣнїа шкодат. Чуймо молѣмоса на вшєлакїй часѣ, абы смѣрть несподѣванаа з нагла при-

падши въ грѣхахъ насъ не застала. Помолѣтеса ѿ то
Прѣстой Бѣи Мѣри Бжѣй, мовачи тыѣ слова. Сѡ Прѣстаа
Дѣо Влѣдчѣ нѣша Гѣпжѣ Бѣѣ Мрѣѣ, рачѣса причинити за
нами грѣшными до сѣна своего, и Бѣа нѣшего, абы насъ въ
Ласцѣ своей ховати рачиль, а смѣрти наглоу не доущалъ,
абысмо завше въ добрыхъ оучинѣкахъ въ хрѣстіанской по-
божности готовыми были, и безъ вшелакой прѣшкоды,
до живота вѣчнаго дойти могли: А новопрѣставленнаго
Брата нѣшего Їмркѣ: Хѣ Бжѣ нѣшъ съ Сѣыми Дѣшѣу его
оупокой въ свѣтлостѣхъ нѣбсныхъ: Яко тебѣ подобаетъ,
всака слава чѣсть, и поклонѣнѣе, съ Безъначалнымъ ти
ѡцѣмъ, и Прѣстымъ Блѣгимъ, и животворащимъ Дѣомъ,
нѣнѣ и прѣсно и въ вѣки вѣкомъ, Аминь:

Пом'яник церкви св. Никити у Вітошинцях

Помани Гсди дїша оусобшихъ рабъ своих

Помани Гди дѣла оуспѣвшихъ раба твоѣ
Прокормившихъ и Благочестивыхъ Црѣи.
и Православныхъ Црѣица. Помани Гди
Благочестивыхъ Князей, и Княгинь. Помани Гди
Сѣдѣвшихъ Четырехъ Патриарховъ. Помани Гди
Превосходныхъ Архїепископа, Титрополитока. Пом
ни Гди Епископа, Архїеріюка. Архїмандрита.
и Шаменока. Помани Гди всѣхъ Сѣвернорусскїхъ,
и Югорскїхъ, и Лаконскїхъ Чина.

Помани Гди всѣхъ Причета Црковныхъ, Чтца,
и Пѣвца, и всѣхъ славящихъ Стыли твоѣ Цркви.

Помани Гди Пустынникеска, и Пустынница.
Помани Гди Скѣпниковъ, и Скѣпница. Пом
ни Гди христіанскаго іерарха, Бглюбивыхъ Черно
рицекъ. Помани Гди всѣхъ Черница, и Бѣлицъ, За
конныхъ. Помани Гди набоги покаяющихся: и
Главы свои складывающихъ Застѣ Црквы, и За
Дѣтальскую Бѣру, свою Крѣсть, Помани Гди

Ктелича

Помани Гѣди дѣша оусобшихъ рабѣ своихъ Правовѣрныхъ и Бл҃гочестивыхъ Цр҃ей и Православныхъ Цр҃ицѣ. Помани Гѣди Бл҃говѣрныхъ Кнѣзей, и Кнѣгинѣ. Помани Гѣ Стѣйшихъ Четирехъ ПАТРІАРХОВЪ. Помани Гѣ Превосшєнныхъ Арїєпспѣвъ, Митрополитовѣ. Помани Гѣди Епѣскпѣвъ, Архїєрєѡвъ, Архїманѣдритов, и Ігуменовѣ. Помани Гѣди весь Сщ҃єническїй, и Иноческїй, и Дїакѡнскїй Чинѣ. Помани Гѣди весь Причтєть Цр҃ковный, Четца, и Пѣвца, и всѣхъ служащихъ Стѣмъ твоимъ Цр҃квамъ. Помани Гѣди Пустынѣниковѣ, и Пустынѣницѣ. Помани Гѣди Скимниковѣ, и Скимницѣ. Помани Гѣди всечєстнаго ѡбраза Б҃голюбивыхъ Черноризцевѣ. Помани Гѣ всѣ Чернѣца, и Бѣлца, законныѣ. Помани Гѣди на рати побїєнѣнныхъ: и Главы своѣ складающихъ за стѣмъ Цр҃квы, и за Хр҃стїанѣскую Вѣру, свою Кровѣ. Помани Гѣди въ Темницахѣ затворєнныхъ, и въ ѡковахъ заключєнныхъ ѿ нечєстивыхъ Царєй за Православную Вѣру Хста ради мучєнныхъ. Помани Гѣди Плѣнєнныхъ ѿ безбожныхъ Скифовѣ, и Лукавыхъ Агаранѣ. Помани Гѣди различно, и на различныхъ Мѣстѣхъ оумєршаѣ, въ Православной Вѣрѣ. Помани Гѣди по оулицахъ скитающихсѣ, иже нѣгде имущїи и кому главы поклонити, вѣрно оумєршїѣ. Помани Гѣди безъ памяти помершихъ, и ихъже нѣкому поманути. Помани Гѣди на Мори, и на различныхъ Рѣкахъ оутоплєнѣнныхъ, и ѿ Рибѣ

и Звѣрей различныхъ морскихъ изѣденіемъ оумершихъ, и поглотенныхъ змїами, и коньскими попораньми, и оудавленныхъ ѡбѣшеніемъ неправеднымъ. Помани Гѣди въ Пустынахъ заблуждшихъ, и Коньми занесенныхъ, ѡ звѣрей разхищенныхъ, и ѡ Птицъ, и Гадовъ изѣденныхъ. Помани Гї въ Кладѣзѣхъ, и Ровахъ, и ѡмахъ выпавшихъ, скорыми падежами ненадежно. Помани Гѣди лютымъ Гладомъ оумершихъ, напраснымъ Громомъ забїенныхъ, и Молніями запыленныхъ. Помани Гѣди напрасно оумершихъ, ѡ древа, желѣза, каменій, и стрѣль и прочїими падеждами. Помани Гѣди напрасно оумершихъ, ѡ оударенїа ѡ паденїа, и ѡ скорого техенїа [?], оугнетенїаже, и пханїа, и всаками ѡзвами. Помани Гѣди оумершихъ Моромъ, вредомъ, и различными болѣзньми. Помани Гѣди оудавльшихъсѧ ѡденіемъ, и питїемъ. Помани Гї жаждѣю скончавьшихсѧ. Помани Гѣди мразомъ, и зноемъ издыхающихъ. Помани Гѣди ихже оуби конь, мечъ, снѣгъ, градъ, и дождь потопи, ѡ травы оудавленныхъ, и ѡ чарованїа напоенныхъ. Помани Гѣди въ Горахъ, въ Вертепахъ, въ распавенїахъ, и въ пропастьхъ земныхъ оумершїа. Помани Гѣди иже ѡ четырехъ конецъ прїемъ вѣрно оусопшїа, ѡ первыхъ до послѣднихъ, кождо по имени, въ всакомъ возрастѣ; старьца, и юноша, Млдицы, и Дѣвы, ѡрокъ иссушїа млеко, мужеское и женское естество, и вса Православныа Христїаны, ихже покры земля. Помани Гѣди Ктиторовъ ст҃го Храма сего, Сѡца, и Праѡца, Дѣды, и Прадѣды, и Братїю нашу, и вса Сородьники по плоти, Мужескаго, и Женскаго полу.

Іоань Свѣдзьскій

презвитер тарнавецкій

Павель Свѣдзьскій

презвитер волоцкій и лодинскій

Покрайні записи

Покрайні записи

Пролог

In Nomine Domini, Amen

Сиа книга глаголемаа Прилог, есть власнаа пречестного ѿца Павла Свѣдзѣйского презвитера веси Лодини, котораа то книга досталася по смерти славной памати небощика пречестного ѿца Іоана Свѣдзѣйского презвитера парохіалного веси Терновець родича его власного, Року Бжѣго ,аѵг [1703], Мсца Марта, Дна ̑[6].

Paweł Swidziyskj Prezbiter Łodzinskj mр.

Сиа книга глаголемаа Прилогъ есть власнаа сщѣнного іереа Іоана презвитера тарнавского.

Року Бжѣго ,аѵѳі [1719] синъ ѿца іереа Іоана презвитера тарнавского на има Павеъ ходил до школи котораа са зоветъ Rhetorica Sub Reverendissimo Patre Lochman.

Синъ засъ молодший на има Василии училъ са вдо-му, училъ Алѣментаров року тогош ,аѵѳі [1719].

Choc bys był Theolog mądry najmądrzeyszy głowy, kiedy pieniędzy nimasz z ciebie kiep gotowy.

Року Бж҃го ꙗ́хѡв [1672] Септевриѧ Днѧ кѣд [24] вдень вторковий приступили татары под Перемышль ѡразъ под Красѣчин, тогож днѧ по Затичинъ людей была побрала.

Рабъ Бж҃їй Павелъ поповичъ тернавскїй подаковавши за школи Іеуитомъ, ходилъ до Канцелларьи превелебной Року ꙗ́ѡкг [1723] [...] дваицать пѧтого [...] пересталъ юж ходити.

Року Бж҃го ꙗ́хча [1699] за Корола Августа Старого Саса заразъ по его коронаціи было барзо дорого, по Воскресенїи Хр҃свомъ было жито по золотыхъ триицать, пшеницу полумарокъ по золотыхъ сорокъ, горохъ былъ по золотихъ сорокъ, татарки полъмарокъ по дваицать золотыхъ, ѧчменю полумарокъ былъ по золотыхъ ѡсмнаицать, ѡвса пулумарокъ по золотыхъ дванаицать, сколоздри полумарокъ былъ по шиснаицать золотыхъ.

Павел Тарнавский синъ ѡца іереѧ Іѡана Тарнавского заправлѧлся до Алвару року ꙗ́ѡгї [1713], до Інфіми ходилъ засъ року дї [14], до Граматики ходилъ року ꙗ́ѡеї [1715], до Синтаѣими ходилъ року сї [17], до Поєтики ходилъ року Божого ꙗ́ѡиї [1718].

Року Бж҃ого ꙗ́ѡѳї [1719] ѡца іереѧ Іѡана Тернавского згинуло вшткоїе имѣнѧ тринаицѧд, воловъ чтири, корови пїеть, ѧловицъ чтири котори юж три тѣлнїе были.

Іереѧ Іѡанъ презвитеръ села Тарновець далъ сѧа своего старшого на имѧ Павла которому не было тилко лѣт десѧть до школъ перемиских.

Павел Тарнавский ходил до Інфѣми под маистра Брезѣанского [?], до Граматики ходилъ под маистра Kur-dwanowskiego, до Синтаѣми под маистра Бурнецкого. Другии рокъ ходилъ до Синтахсими под маистра Станти-гира, до поѣтики ходилъ Sub Reverendissimo Patre Schedel.

Року ꙗꙗѣі [1719] было повотре на Подолю и коло Лво-ва гдѣ так людѣ мерли власнѣ ѣк бы косовъ подтиналъ.

Подъ амѣшокъ то приатѣлъ милій, а люцка приазнѣ тилко для забави.

Кто богатъ то всѣмъ братъ, а кто ничего немаѣ того никто не знаѣ.

Требник

Сей Требникъ велебного ѡца Павла Свѣдѣиского презвитера волоцкого и лодинского.

Року Бжѣого ꙗꙗі [1710] прѣставилсѣ сщѣнный іерей Іоанъ презвитер парохіалный веси Родавка, в масопусты, Року Бжѣого ꙗꙗѣі [1715] прѣставылсѣ сщѣнный іерей Лука Сувчанскій, презвитеръ веси Сувчины, в масницу.

Мца Августа Дна кѣв [22] Року ꙗꙗкѣ [1729] прѣставилсѣ сщѣнный іерей Симѣон Павловскій презвитеръ Коритенскій.

Мінея

Сиа книжица Мина єсть власнаа в. ѿца Свѣдзѣйского презвитера парохіалного лодинского котораа не маєть быти ѿдалена ѿ него ани ѿ сукцессоровъ его во родъ вѣчный — Аминъ.

Преставильсѧ побожный сщѣнный іерей Іоанъ Свѣдзѣйскій презвитеръ парохіалный веси Терновець Року Бжѣго ,аѡлв [1732], Мѣа Іануаріа Дна лѣ [32 ?].

Року Бжѣго ,аѡкз [1727], Мѣа Септєвріа Дна кд [22] Павель Свѣдзѣйскій ѡженильсѧ в градъ Дѣновъ, синъ старшій сщѣнного іереѧ Іоана Свѣдзѣйского презвитера тарнавского, полъ собѣ за жену девицу Анастасію цорку славетного Андреѧ Врублицкого мѣщанына диновского.

Року тогожъ Мѣа Октовріа тойже Павель Свѣдзѣйскій совершилъ сѧ на презвитера въ Стѣм Спасѣ, до церькве Воздвижения Честного Крста Гедна веси Володжа за презентом Іасне велможного егомлсти Пана Казѣмѣра Ггинского добрь дѣновскихъ Дѣдича.

Року тогожъ, Ноемвриа Дна ѿ [9] Павель Свѣдзѣйскій ѡдыбралъ поповство волоцкое, ѡразъ и парохію.

Року Бжѣго ,аѡлв [1732], Мѣа Іануаріа Дна ла [31] преставильсѧ побожный сщѣнный іерей Іоанъ Свѣдзѣйскій презвитеръ парохіальный веси Терновець, и похованный честно в церкве Стѣго Прорка Илиі во веси Терновцехъ

Учительне євангеліє

Сиа книга Євангеліє Учителное єсть велебного ѿца Павла Свѣдинского презвитера волоцкого.

Року Бжѣго дѣла [1731] въ второк Свѣтлый Попасцѣ преставильсѣ сщѣнный ієрей Самуель Манавскій, презвитеръ парахиалный веси Володжа.

Року тогож, Мсца Юна ѿдыбралъ поповство волоцкое повторнѣмъ разомъ по небощику ѿцу Самойлу велебный ѿецъ Павель Свѣдинскій, синъ велебного ѿца Іоана презвитера веси Терновецъ.

Року Бжѣго дѣд [1704] Іаснѣ велможному Пану Грегору Сѣгинскому Старостѣ Жмуцкому Гетманови Литовскому, попалили шведи и поруйновали, внивечъ ѿбѣрнули вшитки маѣтности, то єсть Диновскій Ключъ и Домбровскій, мѣсто Диновъ на тры заводы палили, в Дубровѣ замокъ спалили, вшитки добра, пѣнази, срѣбла, конѣ, кароци, гарматы, забрали и тры цурки власныи Григориа Сѣгинского в неволю [...] шведы взяли, Теофѣла Сѣгинска Гетманова Литовска matka тых цурокъ лѣдво з Дуброви перед шведами утекла ажъ подѣ Бесчадѣ, потом впулъ року Іаснѣ велможный Грегорий Сѣгинскій ѿвыи цурки свои [...]ныи ѿ шведовъ ѿдыбралъ, и за ѿвыи маѣтности, иншимъ паномъ добра руиновалъ.

Тогож Року весь Володжъ шведы вшитку спалили нѣ зостала тилко церковь и халупа єдна, Іоана Кудлы кравца волоцкого.

Во іма ѿца и сѣа и стѣо дѣа, Аминѣ. Сію кни-
гу глаголемую Івангеліе Учительное купилѣ сщѣнный
іерей Феодорѣ презвитер волоцкѣй во веси Іаворнику
за золотыхъ патѣ, своихъ власныхъ, дла свои потреби, и
читана духовного, куплена засѣ естѣ Року Бжѣого ҃аѣа
[1671] Мсца Ѿктовриа Дна кѣ [27].

Року Бжѣого ҃аѣ [1700] прѣставилсѣ славетиый
Даміанѣ Слонювскѣй, дакѣ волоцкѣй, и похованный
чѣстно при церѣкви волоцкоѣ.

Року Бжѣого ҃аѣви [1712], Мѣа Іануаріа Дна л [30] на
стѣыхъ Трѣхъ стѣителѣй прѣставилсѣ сщѣнный іерей Васи-
лѣй Копыстенскѣй презвитерѣ веси Дуброва, Намѣсникѣ
Бѣрецкѣй.

Едного часу, тойже іерей Василѣй Копыстенскѣй за жи-
вота своего будучи попомѣ въ Дубровѣ гдѣ церковь была
зфундованнаа храмѣ стѣой мученици Параскевѣи ѿмѣнилѣ,
и установилѣ абы Прорка Ілии бывалѣ празникѣ и ѿпустѣ,
защо, едной ночи, гдѣ былъ въ Перѣмышлю зѣ капланами
иншыми на соборѣ ночуючи такое мѣлѣ вѣдѣніе, ѣако бы
его била крѣстомъ стѣаа мученица Параскевиа, же ѣажѣ
гвалту в ночи волатѣ, нащо иншии духовныи котрѣи з ним
ночовали велми дивовалисѣ а ѿнѣ ѿчувтившисѣ ѿ сну
лѣдво живыи повѣдалѣ имѣ тоѣ видѣніе ѣакоѣ на воснѣ
малѣ, и ѣако змордованный и збытий былѣ крѣстомѣ ѿ
стѣой Параскевы.

Року Бжѣого ҃аѣла [1731] прѣставиласѣ раба Бжѣиа
Мариа Кудлиха кравчиха стара волоцка, мѣла лѣтѣ
сѣмдесятѣ.

Учительне євангеліє з Надсяння

Їсусъ нашъ всемістивый

Г҃че нашъ всемлстивый, ѡбасни ѡблудныи
пожадливыи срдца нашѣ,
з млсрдїа своего с҃того, заступленїемъ своего
Единороднаго с҃на,
г҃а нашего Іс҃ха прїйми г҃ди покорныи прозбы нашѣ,
ѣкъ еси нам ѡбицати рачил
Ѥкъ ѡшто будете просити оу ѡца моего ѡ имени моемъ,
теды тоє вшитко дано вамъ будетъ.
Г҃у б҃у несмр҃тельному въ троци единому
честь и хвала на вѣки вѣчныи
амин:
Б҃у нашему слава,
А вас Г҃у Б҃у всѣх поручаю.

Титла і скорочення

а҃гле	ан҃гле
а҃глы	ан҃глы
Апслѣ	Апостолѣ
апѣсла	апостола
архїепѣспа	архїепископа
Б҃ѣ	Богѣ
Б҃омѣ	Богомѣ
Б҃оносных	Богоносных
Бзскимѣ	Бозскимѣ
Бжѣ, Бѣ	Боже
Бжїимѣ	Божїимѣ
бл҃гдтїю	благодатїю
Бл҃гть, бл҃гдть	Благодать
Бл҃гсвнїе, бл҃свенїе	Благсроевнїе
бл҃женныа	блаженныа
бл҃очтїи	благочестїи
бл҃свенїа	благословенїа
Бцѣ	Богородицѣ
Вл҃дще	Владыцѣ
вѣшого	вашого
Г҃и	Господи
г҃лет, г҃ть	глаголет

г҃ла	глагола
г҃люци	глаголюци
Г҃дѣви	Господеви
Г҃деѣмъ	Господеѣмъ
г҃снь	господень
Г҃спже	Госпоже
Дѣдъ	Давидъ
Дѣо	Дѣво
д҃нь	день
д҃ха	духа
д҃шѣ	душѣ
Ѹв҃гліи	Евангеліи
еп҃спа	епископа
Ѹп҃спѣ	Епископѣ
Ім҃ркъ	іма рекъ
Іс҃	Ісус
Іс҃е	Ісусе
мл҃сть	милость
м҃лѣѣ	молитѣѣ
Мр҃іе	Маріе
Мс҃ца, Мца	Мѣсѣца
Мт҃ри	Матери
Нѣо	Небо
нѣснаѣ	небеснаѣ
нѣснагѡ	небеснагѡ
нѣсный	небесный
нѣдлю	недѣлю
ннѣ	нинѣ
ѡ҃ца	ѡтца
оуч҃тла	оучителя
п҃млім	помолим
п҃млуй	помилуй

Пѣа
поѣщенъ
премѣдртъ
пренаѣтѣйшимъ
прѣстаго
Проркъ
проч
прѣсно
Прѣстго, прѣстго
Прѣстымъ
Прѣсту
Свѣщнство
смѣртъ
ѣнъ
Сѣа
Сѣса
ѣтаа
Сѣаго, Сѣго
ѣтый
ѣтых
ѣтыа
Сѣль
Сѣльства
сѣщеннй
ѣщенникъ
Уѣнкомъ
Уѣтлѣй
Хѣа
хѣво
Хѣ
Хѣых
хрѣстїанъ

Пана
посващенъ
премудрость
пренайсватѣйшимъ
пресватаго
Пророкъ
прочаа
присно
пресватаго
Пресватымъ
Пресвату
Сващенство
смерть
сынъ
Сына
Спаса
сватаа
Сватаго
сватый
сватых
сватыа
Сватитель
Сватительства
сващеннй
сващенникъ
Ученикомъ
Учителей
Христова
христово
Христе
Христовых
христїанъ

црѣ
црковѣ
црѣцѣ
члѣвкѣ
члѣвека
члѣче
члчѣскаа
чѣст
чѣстнїи

царѣ
церковѣ
царицѣ
человѣкѣ
чловека
чловече
человѣскаа
чѣст
чѣстнїи

Список ілюстрацій

- Стор. 2. Фрагмент заставки з Ірмологіона зі Шмиткова, кінець XVII ст.
- Стор. 6. Кінцівка з Ірмологіона Кирила Канчужького, Перемишль 1657 р.
- Стор. 16. Кінцівка з Архиєратикона єп. Інокентія Винницького, кінець XVII ст.
- Стор. 17. Заставка з Ірмологіона з Великих Грибовичів, кінець XVII ст.
- Стор. 18. *Оуставъ бываемый поставленію в презвитерство*, з Архиєратикона єп. Інокентія Винницького, кінець XVII ст.
- Стор. 25. Заставка з Ірмологіона з Великих Грибовичів, кінець XVII ст.
- Стор. 26. *Нравоученіє ієреом подобающее* єп. Георгія Гошовського, перша сторінка рукопису переписаного о. Павлом Свідзінським 16 березня 1728 р. в селі Володжі.
- Стор. 35. Заставка з Ірмологіона з Великих Грибовичів, кінець XVII ст.
- Стор. 36. *Євгліє при малженствѣ Іоа[нъ] зач. 5 [6]*, перша сторінка проповіді з Учительного євангелія, переписаного о. Іваном Гавриїлевичем в Явірнику Руському 1637 р.
- Стор. 40. Кінцівка з Архиєратикона єп. Інокентія Винницького, кінець XVII ст.
- Стор. 41. Заставка з Ірмологіона Григорія Коваля, 1743 р.
- Стор. 42. *Предмова къ истинномуу братолюбію*, з рукописного Статуту братства церковного церкви св. Миколая на

- Підгір'ї в Перемишлі, переписаного о. Мироном Сидорським, Перемишль, 19 вересня 1681 р.
- Стор. 46. Кінцівка з Архиєратикона єп. Інокентія Винницького, кінець XVII ст.
- Стор. 47. Заставка з Ірмологіона зі Шмиткова, кінець XVII ст.
- Стор. 48. *Наука, альбо способъ диспонуваня ся на смерть, кождому Хрїстіанину*, з Катехизму єп. Інокентія Винницького, Унів 1685 р.
- Стор. 60. Кінцівка з Архиєратикона єп. Інокентія Винницького, кінець XVII ст.
- Стор. 61. Заставка з Ірмологіона Григорія Коваля, 1743 р.
- Стор. 62. *Пункта потрібнии казнодѣемъ* о. Григорія Команецького, з рукописної Мінеї з Надсяння, перша половина XVIII ст.
- Стор. 74. Кінцівка з Архиєратикона єп. Інокентія Винницького, кінець XVII ст.
- Стор. 75. Заставка з Ірмологіона Григорія Коваля, 1743 р.
- Стор. 76. *Помани Гсди бша оусобишихъ рабъ своихъ*, з Пом'яника церкви св. Никити у Вітошинцях, списаного 1688 р.
- Стор. 79. Заставка з Ірмологіона зі Шмиткова, кінець XVII ст.
- Стор. 80. Покрайній запис о. Павла Свідзінського з 1727 р., в рукописній Мінеї, про його одруження, висвячення й отримання парафії у Володжі.
- Стор. 87. Заставка з Ірмологіона Григорія Коваля, 1743 р.
- Стор. 88. *Гѡчѣ нашъ всемлстивый*, молитва з Учительного євангелія з Надсяння, перша половина XVII ст.
- Стор. 91. Заставка з рукописної Мінеї з Надсяння, перша половина XVIII ст.